

KOLOZSVÁRI KÖZLÖNY.

Szerkesztői szállítás:

Széchenyi-tér, a hídkaputól kimenet balra a 24. sz. alatti ház emeletében.

Kiadó hivatal:

Középütea, Stein J. könyvkereskedése.

Hirdetési ár: 5 hasábos garmond sorát 1-szor, 7 kr., 2-szor 6 kr., 3-szor 5 kr. s minden hirdetés után 30 kr. bélyegdíj.

Hirdetések felvételnek Bécsben Oppelik Alajosnál (Wollzeile 22. sz.) és Haasensteint és Voglernél (Wollzeile 9. sz.).

Nyitottéri cikkek sora után 20 kr. előleg befizetése mellett, a szerkesztőséghez czimzendők.

Előfizetés s hirdetés a kiadó-hivatalnál kezeltetik.

Megjelen e lap hetenkint háromszor, u. m.

kedden, csütörtökön és szombaton délelőtt.

Előfizetési ár:

egész évre 12 frt, félévre 6 frt, évnegyedre 3 frt.

Előfizetési felhívás

„K. KÖZLÖNY”

october—decemberi folyamára.

Előfizetési ár:

Félévre 6 forint o. ért.
Évnegyedre 3 „ „ „ „
Egy hóra 1 „ „ „ „

Az előfizetési pénzek kiadó Stein János-hoz (bel-középütea Stein könyvkereskedése) küldendők, hol a pontos szétküldésről gondoskodva van.

Minthogy a lapunk mellékletében közreadott törvényjavaslat a polgári pörrendtartásról, a jövő évnegyed alatt kerül országgyűlési tárgyalás alá; kiadónkkal akképp intézkedtünk, hogy évnegyedes új előfizetőink ezen munkálatot szintén megkaphassák. Szíveskedjenek ehhez képest t. új előfizetőink lapunk kiadó-hivatalánál megtenni megrendeléseket.

A „K. Közlöny” szerkesztősége.

A magyar király, mint „summus justitarius,”

megszűnt-e lenni az 1848-diki törvények következtében?

II.

(J.) A burocraták által, fájdalom! a mi belállapotunk is felette meg van mérgezve; csak is formának megfelelő, lényegét veszedelmezett, álokoskodásokra alapított ítéletek napi rendben voltak ekkor. A ravasz embernek nyitva az út a becsületes ember megrontására, vagyona megrabolatására, mi annál botrányosabb, hogy e célra az igazságszolgáltatást, melyet Geschäffnek tart, és a bíróságot eszközül fölhasználni merészkedik, annál vakmerőbben, mentől biztosabb a büntetés ellen az ez utoni rablás miatt, és mentől nagyobb a probabilitás arra, hogy a nem-gondolkodó machina-bíró előtt a formák ravasz fölhasználásával más becsületes, vigyázatlan embert vagyonától megfosztatja! Semmi sem tette az osztrák kormányt oly engesztelhetetlen gyűlöletessé az olaszok előtt, mint a csak forma szerinti, egyébiránt lényegét veszedelmezett igazságszolgáltatás, melylyel a természetes józanészszel bíró olaszt, a kivel a papirospénzt se lehetett elhitetni, hogy pénz legyen, semmiféleképpen nem lehetett mystificálni és elhitetni vele azt, hogy a perrendtartás szerinti szemfényvesztés valóságos és a józanész kíváncsat kielégítő lehessen! Maga az olasz kormány is osztozni látszik a nép ebbeli józan. keserves tapasztalásszülte véleményében és azon meggyőződésre kellett jutnia, hogy: fájdalom! az osztrák burocratai igazságszolgáltatás, mely főképpen csak a formának felel meg és a lényegét megtagadja, legalább azzal nem gondol, nem biztos és nem valóság legyen! azért is az osztrák ítélszékeknek az olasz király-sági alattvalók ellen hozott ítéleteit a végrehajtás iránti megtalálás következtében még azon esetben is, ha az olasz alattvaló magát nyilvánosan alávetette az osztrák bíróságnak, csak is akkor engedti teljességbe vétetni, ha előbb megvizsgáltatván, a teljességbe vedendő ítélet igazságszolgálatot talált. Jele, hogy tapasztalhatta az olasz kormány a főképpen formákat tekintő burocratai igazságszolgáltatási bíróságoknak materialis igazságtalanságukat. Ez így van!

Herczeg Eszterházy, kinek vagyoni romlása köztudat előtt áll, az osztrák perrendtartás szerinti igazságszolgáltatásnak lett áldoztatja; kit, ha egy atyai erélyes igazságu magyar kormány oly igazságu védelembe veszi, mint a hogy az olasz kormány saját alattvalóit az osztrák törvényszékek ítéleteinek teljességbevételeként a törvényes valódi igazsághoz erélyesen védeni, kötelességnek tartja; az Eszterházy-ügynek oly kimenetele, mint volt, semmi esetre sem lett volna!

A közös magyar hazában is, fájdalom! soha a bírósági személyek, ügyvédek oly gyűlöletesek nem voltak, mint mióta az osztrák perrendtartás szerinti — csak a formát lényegnek tartó — az anyagot, az igazságsz-

szolgáltatás valódi célját semmibe vevő, úgynevezett igazságszolgáltatás belállapotunkat megmérgezte, mely a magyar ügyvéd előbbi mivoltát is merőben megváltoztatta, nem jobbra, hanem a tudomány és moral rovására, fájdalom! rosszabbra; a midőn egykor a Verbóczy szerinti ügyvéd in regula hivatása szerinti segédje volt a bírónak a törvényes igazságszolgáltatásban, most pedig in praxi az osztrák modoru ügyvéd arra látja magát hívott-nak s azon igyekszik, hogy az általa teremtet igazságot a machina-bíróval elhitetve, azt általa, hamis ráfogásánál fogva adoptáltassa; a szent igazat jobb meggyőződése ellen is büntetlenül tagadhatja, a nyilvános valótalanságot is igazság gyanánt elhitetve, tetszése szerint tévútra, igazságtalanság elkövetésére vezethesse, mely természetellenes pörlekedési rendszernél az egyik fél által lelketlenül állított és a másik fél által nem tagadott absurdum jogerőre jöhet és ez teljességbe vétetik; most az osztatlan jószágot attól is, ki nem adós s bepörösítve sem volt, annál inkább ítélet sem hozatott elene, mégis forma szerint igazságosan el lehet exequálni; a hol ezer meg ezer ily dollog igazság gyanánt szolgál, hol egy lelketlen ügyvéd csak a forma után induló, gondolkodni logicaillag nem tudó bírót orránál fogva tetszése szerint tévútra, igazságtalanságra vezetheti, s illetőleg a becsületes ember vagyonának pörrendtartás szerinti megfosztására delicti corpus gyanánt eszközül fölhasználhatja, és ez mindennap megtörténhetik és történik, minek következtében a Krausz huszárai által, nevezetesen az octoberi diploma idejétől fogva a pörrendtartási úgynevezett igazságszolgáltatás miatt szegény Erdélyben több kár okoztatott és több családok pusztultak el, mint egykor a törökök és tatárok által pusztítottak, kik legfeljebb a felkelhetőket rabolhatták el, a midőn a farizensi igazságszolgáltatásnak számtalan fekvő birtokok is áldozatul estek, és nemcsak személyek, hanem egész jövőndő generációk e miatt inségre jutottak, és a mi legkeservebb, hogy a szerencsétlen, pörrendtartásilag megfosztott fél, ezen megfosztatását még igazság gyanánt tartozik elfogadni, mit közönséges fosztás gyanánt eltűnni csak inkább megjárna! Hogy a közállapotot ezen Krausz-féle pörlekedési rendszer mily betegségre rothadtta tette, jele annak az illető székeknek temén-telenül, százazerekre szaporodó beadványi számok. És mind ez azért történhetett, mivel a jó s a materialis jognak megfelelő törvény szerinti igazságszolgáltatásra felügyelő sehol sem létezett, törvényszékek feletti legfőbb ellenőrködés nem volt, arról, hogy az igazság főképpen valóság és mindenekelőtt jó legyen s csak azután, de csak is azután — gyors is legyen, senki sem gondoskodott!

Ósi törvényeinknél fogva a törvény szerinti igazság felett öröködni hivatott summus justitiariusi magasatos hivatásából a magyar királyi felséglet a burocratia csak is egyszerű igazságügyi miniszterialis ukásként fogva kivetkezett, a törvényes igazságában megfosztott szerencsétlen fél sérelme orvosolhatása végett a Felsőház, mint summus justitiariushoz nem folyamodhatott, és ha folyamodott is, a burocratia incselkedései miatt soha a legjogosítottabb folyamodásnak is, sikere nem lehetett! Soha 14 évek alatt a szegény és szerencsétlen peres fél, a Felsőház által tanusított atyai legjobb szándék mellett is, vigasztalást nem nyerhetett, és szent igazában védelmet sehol sem kaphatott egy is akkor, a midőn a rendszeresített igazságtalanság örvényébe süllyedt hazánk legszerencsétlenebb — a summus jus, summa justiciának — állapotában a törvényes védelemre az igazságában megfosztott peres félnek legnagyobb szüksége volt.

A császári igazságügyminiszterium min-dig, nem is az igazságnak, hanem az azt megtagadó s nyilvánosan törvényt sértő leg-főbb törvényszékek fogván pártját, a jó igazságszolgáltatásra sehogys sem, legfeljebb csak arra, hogy az gyors legyen, ügyelvén, a midőn mindenekelőtt az igazságnak jónak kell lenni és erre a miniszterium köteles ügyelni és csak azután gondoskodhatik arról, hogy a jó igazság folytonos és gyors is legyen.

De ez így többé nem lehet; nem, mivel a restitutio következtében a bennünket megnyomorító, valódi igazságot bilincsekben tartó természetellenes törvényeknek, s mindenekfelett pedig a még csak fejedelmi elfogadást sem nyert hiányos pörrendtartásnak is a hazánkból távolíttatnia kell teméntelen pusztításai után.

Néhány szó a Zarándmegyében működő telekkönyvi testület érdekében.

1865-dik év május hava óta foglalkozik e testület Zarándmegyében a hitellekkönyvek készítésével, s ez idő óta nemcsak soha nem ismert nehézségekkel és akadályokkal kellett küzdenünk, de ehez a román lapok — különösen az „Albina” folytonos csipkedésének is ki voltunk téve. Eddig hallgattunk; megemlékezvén egy régi magyar közmondásról, mely igen különös, majdnem drastics okoskodással int az ily szájkaszkodások iránti türelme. De, miután az „Albina” 93—100-ik számának: „Comitatulu Zarándului aug. 1867.” című névtelen cikke nem annyira az égiekhez, mint az erdélyi olvasókhoz van intézve, kikben nemcsak e testület iránti ellenszenvet, de még a hitellekkönyv, e nagymérvű intézmény iránti bizalmatlanságot is fel akarja költeni, kötelességünknek tartjuk a magunk és az igazság érdekében” föl szólalni. Annál is inkább tesszük ezt, miután valószínűleg e testület által fognak a hitellekkönyvek az erdélyi részekben is szerkesztetni, csak sajnos és káros következményeket vonna maga után, ha a birtokosság és a nép, — a működő személyzet iránt — netalán az „Albina” féle koholmányokból merített előítélettel bírna.

Az említett cikk e testületet részint volt katonákból, részint mindenféle volt mesterlegényekből összeállítottak mondja.

Igen! Többben vannak közöttünk kiszolgált katonák, s mi több: volt honvédek! És vajon ezt tartja az „Albina” oly szörnyű bűnnek, mint nagy-nak azok erényeit, kik ugyanazon szomorú emlékü időben Enyeden, Zalathán, Abrudbányán s több helyeken annyi elvszilárdsággal terjesztették a... világozosságot?

A mi állításának másik részét illeti, jó lelkiismerettel annyit felelhetünk, hogy tudunkkal egy tagtársunk sem volt soha mesterlegény. Különbösen csak szegénységi bizonyítványát állította ki a cikk írója, ha e különben is hamis állítása által a testületet lealacsonyító színben véli a közönségnek bemutatni. Ugy hiszik — bárki legyen is e névtelen rágalmozó — nem lesz előtte egészen ismeretlen Lincoln Ábrahám neve, ki szerény farmer családból származván, fiatal éveiben keřítés fonásból és ladik készítésből élt, mi később éppen nem gátolta az Egyesült Államokat, hogy őt elnökül megválasszák. Mennyire felett még e bizalomnak, mindenki előtt tudva van. Fölöslegesnek tartjuk több példát felhozni s e tárgyat tovább vitatni. A művelt olvasóra bizzuk annak megítélését, vajon becsületlenítő lenne e a testületre nézve, ha valamely tagja kézműves volt volna is?

Neki megy az „Albina” ezután a testület erkölcsi-ségének, három esetet hozván fel, ezáltal iparkodván jellemünk a legrosszabb színbe állítani. A két első eset egészen magánérdektől lévén — nem akarván a t. olvasót azok hosszas leírásával untatni, — röviden csak annyit válaszolunk, hogy a cikk írója vagy rosszul volt értesülve, vagy gonosz szándékkal iparkodott azoknak nemzetiségi túrelmetlenség, s ezáltal a testületre kiható becsületlenség színezetét adni. Említi, hogy e testület egyik tagja 8 napi fogságra lenne elítélve. A tény az, hogy egyik tagtársunkat Zarándmegye törvényszéke — e megye tisztikarának becsületleni megsértése miatt — 3 napi fogságra ítélte, de a f. m. hétszemélyes tábla által, tekintetbe véve az ügy csekélységét, a büntetés alól fölmentette.

Szíveskedjék a cikkíró ez esetekről alapos és bővebb tudomást szerezni, s meg fog győződni, hogy ezek éppen nem az illető telekkönyvi tisztviselőkre vetnek árnyat. Nem akarunk mélyebb magyarázatra bocsátkozni, mert könnyen megtörténhetik, hogy a pusztá igazság kimondásáért nemzetiségi túrelmetlenséggel vádolhatnánk cikkíró cit. comp. által.

Nem elégszik meg az „Albina” azzal, hogy személyünket iparkodik rágalmai által pellengérré állítani, de kétségbe vonja az általunk készített munkálat jóását is, azzal támogatván állítását, hogy a nép nyelvét nem bírjuk. E részben hivatkozunk egyenesen a népre, melynek bizalmát, kisebb-nagyobb részben mindegyikünk bírja. Már pe-

dig a nép nem szokik azokban bizni, kik nyelvét nem értik. Igaz ugyan, hogy a román irodalmi nyelvben járatlanok vagyunk, de ennek a telekkönyvnek szerkesztésével semmi összeköttetése nincs. Vagy talán bántja az „Albina” tudósítóját, hogy a telekkönyvek nem román nyelven szerkesztettek? Szíveskedjék tekintetbe venni, hogy a hitellekkönyv nem megyei, hanem országos intézmény, melynek legfőbb célja az általános hitel, s e főcél, az eszközöknek feláldozni nem lehet és nem szabad. Ha valamely munkálat jószágát akarjuk megbírni, először is annak tökéletes ismeretével kell bírni. Már pedig úgy látszik az „Albina” tudósítója éppen oly kevéssé ismeri a hitellekkönyvek célját és szerkesztési módját, mint a mily igaz, hogy a lőport sem találja fel, ha ebben Schwarz B. által történetesen meg nem előztetik.

A mi itteni polgári életünket és hivatalos működésünket illeti, hivatkozunk e tekintetben Zarándmegye birtokos osztályára és értelmiségére. E vélemény előtt szívesen meghajlunk, meg lévén győződve, hogy ítéletükben nem tudatlanság szülte ellen-szenv, és ítéleti képesség hiánya, hanem igazság fog szólni.

Kún Gyula,

(22. 348—349) számú m. kir. telekkönyvi b. vezető.

Utóhangok

Apulum romjai fölötti ásások érdekében

E napokban útam Károlyfehérvár és Maros-Portus határain vitt keresztül, hol a vasúti munkálatok miatt nagyban folynak az ásások; nálam volt éppen a „K. Közlöny” 105-dik száma, melyben ezen ásások érdekében komoly felszámolást olvastam. Leszállottam szekeremről, kerestem vagy egy biztosítást a kormánynak, a megyének, a muzeumnak, K. Fekérvár városnak, vagy ottani káptalanoknak, sehol senki! durva munkások rombolnak, zúznak, tördelnek a romok között épületi és emlékoszlopokat, szobrokat, edényeket, ereklyéket. Az ásás alá fogott téren nincs egy talpalatnyi hely, hol érdekes tárgyak ne fejtetnének ki az azokat csak pár lábnyira elfedő föld alól, néhány elszórt darabot, s közte egy kised szobrot is magamhoz vettem. Mily szép oszlopok és oszlopfejeketűnek elő, melyek egymáson romba dőlve találatnak, s melyeket összetördelnek a vasúti kőmunka építéshez!

A vasúti vállalkozóknak joga lévén munkájukhoz a kívánt föld felásatásához; de a feltalált régiségek és műemlékek mint ország kincsei felett szabadon nem lehet rendelkezniük.

Ily nagymérvű ásásnak maholnap ott vége leend; tehát sietve kellene a kormánynak rendelkezni a naponta találató érdekes tárgyak megvédelése és összegyűjtése iránt. S minthogy e vidéken, mlgos Keserű kánonok úr Kolozsvárra lett költözése óta, régiségek s műemlékeknek öre nincs: szükséges volna egy fizetéssel ellátott egyént oda küldeni a kellő felügyeletre; s erre nézve t. Bacilla Elek úr legalkalmasabb lenne, ki, míg mások részvéte-nül vették ez ügyet, nemcsak érdekeltséggel működött, mennyi szerény tehetségétől kitelt.

Tudományos intézetek küldjék a szakferiatlokat ide tanulmányozni; régészet baráti, építések jöjjetek látni, kutatni míg nem késő, mert ily nagy mérvben rövid időig folynak csak az ásások, s annyit fölfedezni és tanulmányozni ily kedvező alkalom többé hazánkban aligha akad; ne vitatkozzunk a felett: kinek kellene az ásásokat gondozni, hanem járuljunk oda minél többen, s minél gyakrabban míg nem késő, mert „Roma deliberrante Sagunthum perit”, s mig hosszasan okoskodunk, a talált érdekes tárgyak elhordatnak mindenfelé, csak oda nem, a hová hordatniok kellene. *) Mihelyt egy kormányi megbízott odaküldetéséről tudomást veendek, magam is annak támogatására többször ott megjelenem.

Fogékony keblű tanuló ifjak! kik tehetitek, a szünnapok alatt vándoroljatok e helyre, s ha Pompeit s Herenlanumot nem is látandjátok magatok előtt; de eleget fogtok látni s tapasztalni, s megtanulni azt: „quanta fuit Roma, ipsa ruina docet”, s fokozni fogjátok kebleitekben a nemes vágyat, és ösztönt a régészet tanulmányozására.

Megyerék, szeptember 8-án, 1867.

Török Antal.

*) A mint egyik közelebbi számunkban említettük, úgy értesülünk, hogy úgy a megye főispánja, mint a város főbírója tettek intézkedést e műkincsek érdekében, bizonyos azonban, hogy szakemberek kiszállása volna leghelyesebb.

Előterjesztése

a magyar királyi igazságügyi miniszteriumnak a törvénykezési rendtartás tárgyában.

(Folytatás.)

6. A hatáskör, mely a javaslat szerint a bírói kiküldöttre vár: közvetlenül s gyorsabba teendő a végrehajtási eljárást. A felek csupán a kiküldöttel érintkeznek; a követelés és járulékaiknak felvételére, a netaláni igénylőknek adandó utasítás, az eljárás iránti értesítés, az árverés kitűzése és foganatosítása, a jelzálogos hitelezők s egyéb érdekelt meghallgatása, a tulajdoni és elsőbbségi igénykeresetek elfogadása és az illető hatóságokhoz áttétele: mind a bírói kiküldött által történik (27., 300., 315., 318., 338., 361. §.); a közbeeső folyamodványok és bírói határozatok mellőzhetnek s ezáltal a végrehajtási eljárás ugyanazon előnyöket nyújt, melyek a közvetlen perkezelés által vannak a rendes eljárásban a permenetnek biztosítva.

7. A mi ezeken kívül a végrehajtásról még említendő: a szabadság és határozottság az eljárás minden mozzanatában. Így a végrehajtás esetei pontosan meg vannak határozva (271. §.); a végrehajtás külföldön, s viszont a külföldi ítéletek végrehajtása belső földön, szabályozva (283—286. §.); tisztább áttekinthető jogorvoslatok összeállítás (290. §.); ingókra nézve a foglalás teljesítés (291. §.) és elintézése (300. §.), a foglalás aluli kivételek (294. 295. §.), valamint a végrehajtás módjai a foglalás tárgyaihoz képest (301—314. §.), az árverés (315—323. §.), s a hitelezők kielégítése (325. §.); ingatlanokra nézve a végrehajtási átadás (327—329. §.), a jövedelmek lefoglalása (333. §.) és tartozék (334. §.), az érdekeltet összehívása (335. 336. §.) s a telekkönyvi hatóság eljárása az árverési félételek és határnapok s a kielégítési sorrend megállapítása (337—342. §.), továbbá a követelések kielégítése (347. §.), a végrehajtási jogselektvények telekkönyvi feljegyzése (353. §.), s az önkényes árverés tárgyában (355. §.); végre a tulajdoni és elsőbbségi igények érvényesítése iránt követendő eljárás (356—366. §.) világosan előírva, hogy a bírák és ügyfelek minden előfordulható esetre kellő utasítást találjanak.

IX. A javaslatot az eljárásnak azon módjai zárják be, melyek a törvénykezés általános szabályaitól eltérő intézkedéseket kívánnak. Ezek közé felvettük: az örökösödési eljárás, a holtak nyilvánítás, az elvesztett okiratok megsemmisítése, az örökléki bizonyítás, a hitbizomány s a hivatalos bizonylatok.

1. Az örökösödési eljárás középutat tart, ama végletek közt, melyek egyike, félreértett szabadságból szívtelen közönyvel engedi a gyámtalanok érdekeit áldozatul az erősek önzésének; másika túlvitt gyámkodással nyújtja be hideg kezét minden viszonyba, melynek szálai az örökhagyó elhunytával megegyeztek. A javaslat hivatalos beavatkozást a bíróságnak csak akkor enged, ha valamely halálhoz bekövetkezővel az örökösödés oly személyeket érdekel, kiket a törvény gyámi vagy gondnoki ótalom alá helyez; ha továbbá a vélelmezhető örökösök egyike vagy másika távol van; avagy a bírói fellépést egyezség hiányában az érdekelték közül valamelyik kérelmezi, s végre, ha az érdekelt a bíróság előtt ismeretlen, vagy örökös egyáltalában nem létezik. (368. §.)

2. Minden halálesetnél, mely hivatalos beavatkozást tesz szükségessé, megkivánnatik: hogy maga az eset a bíróságnak feljelenítessék (369. §.) s az e végre rendelt hivatalos közegek által felvéssék (370. §.), hogy a hagyaték biztonsága, addig is, míg a hivatalos jelentés folytán bírói intézkedés tétethetné, azonnal eszközöltessék (371. §.); a hagyatéki javak szabályszerűleg leltározassanak (376—381. §.); az érdekeltet képviseltetéséről, gyám vagy gondnok kirendelése által intézkedés tétessék (383. §.), a távollévők pedig hivatalosan értesíttessenek. (384. §.) Ez előleges teendők a javaslatban részletesen vannak szabályozva.

3. Szükségesnek láttam a végrendeletek kihirdetését még akkor is, ha hivatalos beavatkozásnak az örökösödésnél helye nem volna; mert az örökhagyó végakarata oly személyeket illethet, kik törvény szerint nincsenek a halál eset által érdekelve. Ily harmadik személyek érdekeit az örökösök tetszésétől tenni függővé s az eltitkolás veszélyének engedni áldozatul: a végrendelet céljával s a jogbiztonsággal ellentétes. A végrendelet bemutatása tehát azon személyeknek, kiknek az iratokban létezik (372. §.), kihirdetése pedig az illető bíróságnak (373. 374. §.) kötelességül tétetik. Egyébiránt a javaslat intézkedése itt sem terjed tovább az érdekelt értesítésénél. (375. §.) A végrendeleti örökösök és hagyományosok, ahhoz képest, a mint gyámhatósági felügyelet alá tartoznak, vagy önjoguk: jogaik biztosítása és érvényesítése tekintetében közvetve vagy közvetlenül az örökösödési eljárás általános szabályait követendik.

4. Az osztály az előbehozott elvek szerint magán uton, vagy hivatalból történik. Ha az érdekelt mindnyájan nagykorúak és jelen vannak: az osztálynak bírói közbejvetel nélkül s egység utáni megállapítása és foganatosítása szabadságukban áll. (386. §.) A telekkönyvi intézmény kívánja

itt is oly módozatát az osztálynak, hogy a tulajdon jog bekebelezése lehetővé tétessék. (387. 388. §.) Ha pedig ki nem egyezhetnek, vagy az örökösök közt gyámság és gondnokság alatti személyek vannak: a bíróság köteles valamennyi érdekeltet megidézni s közöttük az egyezséget megkísérteni. (392. §.) A további eljárást az eredmény jelöli ki. Ha az egyezség sikerült, jegyzőkönyvbe iktatandó (393. §.), s ha nem: az örökösödési per megindításának van helye. (394. s köv. §.)

5. Van az osztálynak egy neme, a leggyakoribb s azért kiváló figyelmet érdemlő: a testvérek és unokatestvérek közt, oly esetben, midőn az érdekelték jogai kétségen felül állnak s csak az örökös résznek mennyisége vetetik kérdés alá. A törvényhozás, midőn a jogok felett határoz, nem felelkezik meg a kimélyességről, melylyel a családi gyöngéd viszonyoknak tartozik; sőt el kell távolítani mindent, mi gyűlölségre vezet, s a viszályt a rokonok közt élesztené. Előbbi törvényeinknek e nemes irány egyik jellemvonását képezte: „Sciendum est — mondja a hármask. (I: 45.) quod divisio inter fratres carnales et etiam uterinos, nondum tamen divisio, non processu litis, sed per literas duntaxat regiae Majestatis praeceptoribus... fieri solet atque debet; per quos, vel per quem, universa bona et quaelibet jura possessionaria paterna et avita, ac etiam per eos communiter acquisita, simul cum universis rebus mobilibus, cunctisque speciebus materiæ existant — contradictione alicujus ex fratribus non obstante — juxta numerum personarum dividi, et ab invicem sequestrari semper possunt.“ Az 1836: 14. törvényeziknek, mely a világi örökösödés esetében végrehajtandó osztályt szabályozza, hasonló cél, t. i. „az osztályos vérek közötti gyűlölködések eltávolítása“ szolgál indokul. De vajon elérte-e e cél, választott bíróság alakítása által? Nem. A gyógyszer nem volt jobb a kórnak. A választott bírósági eljárás sem lefolyásában rövidebb, sem végeredményében üdvösebb nem volt, mint maga a per, sőt hosszabb és költségesebb, mely a „nobile officium“ sokszor aránytalanul díjazza s legfőbb esetben arra szolgál, hogy a felek egymást kölcsönösen kifárasztják. Az érintett cél a pernek lehető távollattartását kívánja. Van azonban egy más körülmény is, mely a rokonok közt a pert nélkülözhetővé teszi. A törvényes rokonság kétségtelen, az örökjog világos, az osztály aránya határozott: a kérdés e szerint csak a kivétel, az arányos mennyiségnek kijelölése és átadása körül forog, és ezt, ugy hiszem, a bíróság, a törvényes örökösödés félremagyarázhatlan szabályai és a leltár számszerű adatai nyomán per nélkül megoldhatja. Ily tekintetből hoztam javaslatba alkalmasabb és rövidebb eljárást az osztály bíróság helyett, azon hozzáadással, hogy e neme az eljárásnak csupán ingóságokra terjedjen ki; azon félnek pedig, ki ez osztályllyal megelégedve nincsen, a törvény rendes útja fenmaradjon. (390. §.) (Vége következik.)

Hivatalos közlemények

(A „Budapesti Közlöny“ után.)

A magyar kir. pénzügyminiszter körrendelete az ország törvényhatóságaihoz.

Midőn az országgyűlésnek a közadókra vonatkozó határozata által a tényleg fenálló rendszer alkalmazására s annak alapján előírt folyó illetékek és hátralék-tartozások behajtására felhatalmazást nyertem: ezzel együtt azon személyes felelősséggel összekötött terhes kötelesség is háromlott reám, hogy az államszükségletek pontos fedezéséről gondoskodjam.

Ezen első fontosságu feladatnak megfelelni kívánván, már a folyó évi május hó 10-én 719., majd ugyanazon hó 23-án 927. sz. a kibocsátott rendelettel felhívtam az ország törvényhatóságait, hogy a közadók behajtásánál a pénzügyi hűzegeket nem csak erkölcsi befolyásukkal, hanem hivatalos közreműködésükkel is támogassák. Sajnálatos, hogy az állam szükségletek pontos fedezéséről gondoskodjam.

Ezen első fontosságu feladatnak megfelelni kívánván, már a folyó évi május hó 10-én 719., majd ugyanazon hó 23-án 927. sz. a kibocsátott rendelettel felhívtam az ország törvényhatóságait, hogy a közadók behajtásánál a pénzügyi hűzegeket nem csak erkölcsi befolyásukkal, hanem hivatalos közreműködésükkel is támogassák. Sajnálatos, hogy az állam szükségletek pontos fedezéséről gondoskodjam.

A hátralékok ily magas arányban szaporodását azonban, szemben az állam szükségletek fokozott igényeivel, aggályosnak kellvén tekinteni: elutasíthat kötelességemmé vált, a közadók behajtását illetőleg most már oly intézkedéseket tenni, melyek az innen várt közjövödelmek kellő arányban befolyását biztosítsák.

Sürgőseleg utal erre azon körülmény is, hogy a fizetésre legkedvezőbb aratás utáni időszak már múlt felében van.

Utasítottam tehát a pénzügyi felügyelőségeket, hogy a behajtási eljárást ott, a hol kell, szigorubb eszközök alkalmazása mellett is indítsák meg.

Minden lehető félremagyarázások elkerülése végett alkalmat veszek magamnak, a viszonyok

igényeihez mérten összeállított eljárás szabályokat, melyek a közhatósági tisztviselőknek és pénzügyi közegeknek utasításul szolgálnak, mellékeltem tudomás és alkalmazkodás végett megküldeni.

Ezen szabályok lehetővé teszik egyrészt az egész országban az egyöntetű eljárást, míg másrészt az egyes adófizetőknek az önkényes elbánás ellenében biztosítékot nyújtanak.

Hogy azonban a mellőzhetlen szükségesség által parancsolt eme szigorubb eljárás mellett is a kíméletet érdemlő körülmények méltányos figyelembe részesíttessenek,

a kényszer utáni végrehajtás alól kivételnek:

1. Azok, kiknek hátraléka egy negyedévi összeget meg nem halad;

2. az elemi csapások következtében felvett károk után elégedési tárgyalás alatt álló adórészeket;

3. az 1861-ben házi adó fejében a megyei pénztárakba fizetett összegeknek a folyó illetékekbe betudása el levén már rendelve, addig is, míg a formaszert leírások kereszttulvitelnek, a mennyiben ezen megyében vagy körületben ez ideig nem eszközöltetett volna, a befizetett összeg erejéig a végrehajtás alá eső adókötelezett mentesítést nyer;

4. minthogy az utóbbi évek elemi csapásai folytán beállott fizetési képtelenség következtében az adóhátralékok az ország több vidékein oly arányban halmozódtak fel, hogy azoknak együttes behajtása a kötelesek adófizetési képességét csökkenthetné, tehát az ily rendkívüli eseteket illetőleg s e célból utasítottam a pénzügyi felügyelőségeket, hogy:

a) ezen év folytán azon hátralékokat hajtsák be, melyek az egy évi egész előírt adóösszeg felénél magasabb tételt nem képeznek;

b) hol az 1866. év végeig terjedő adóhátralék az egész évre előírt adó felét túlhaladja, ezen felesleg az 1868-dik évre előirandó;

c) hol a hátralékok egy egész évi adót meghaladnak, a harmadik, sőt a negyedik évre is előirandók, még pedig akkép, hogy egy évre a rendes évi adónak 50%-nál több ne jusszon;

d) azon adóköteleztől, ki az ekkép engedélyezett halasztási határidőket pontosan meg nem tartja, összes adóhátraléka azonnal behajtható, kivévén, ha a határidő lejárt előtt újabb halasztást nyert, mely újabb halasztás csak indokolt elemi csapások és rendkívüli károsítások esetén engedélyezhető;

e) a hátralékoknak ekképi beosztását, illetőleg előírását a pénzügyi felügyelőségek hivatalból eszközölik; egyszersmind ott, hol a hátralékok egy évi illetmény meghaladnak, vagy hol azt a körülmények igénylik, a szabályszerű telekkönyvi bejegyzést eszközölik.

Midőn ezek szerint az államkiadások fedezésének biztosítása szempontjából szükségessé vált szigorubb eszközök alkalmazásába venni elutasíthatlan kötelességemnek ismerem:

Viszont elvárom a nemes megye (város) közönségétől, miszerint áthatra a közérdekű cél fontosságától, törvényszerű kötelemeinek eleget teendő, végrehajtó tisztviselőit személyes felelősség terhe alatt kötelezem, hogy a pénzügyi közegeknek, az adótartozások behajtására irányzó törekvéseiben telhetőleg segédkezet nyújtsanak, annál is inkább:

Mivel éppen ezen tisztviselők erélyességétől fog függni, hogy a községi eljárások és jegyzőkre gyakorlandó befolyás és az adókötelesek irányában alkalmazandó buzdítás folytán a függő tartozások nagyobb részben letérlesztessenek s így az egyesek érdekeinek sérelmével járó, s azonfelül költséget okozó kényszer-eljárás alkalmazása feleslegessé tétessék.

Budán, 1867. szeptember 3-án.

Lónyay Menyhért, s. k.
pénzügyminiszter.

Levelezés.

Csikszékből. — (Követválasztás.) A gyergyó-szt-miklósi választókerület nagyszámú választói s összes községi előjárói volt országgyűlési képviselőjük, jelenleg maroszei főkirálybíró Mikó Mihály ö mlga Alfaluba lett érkezéséről értesülvén, folyó hó 1-jén tömegesen jelentek meg látogatására, vezette derék alkirálybírójuk Puskás Ferenc által, ki ékes beszédben tolmácsolá a tisztelgők nagy csoportjának ugy őszinte szerencsekívánátát, mint fájdalmát, mely Csikszéket érte, midőn ő mlga ki neveztetése által azon politikai vezértől fosztott meg, ki e nemes széket hat országgyűlésen képviselte, s kinek e székből távozása hosszú időre ki pótolhatlan veszteségnek tekinthető.

Ugyanez alkalommal az új választásra nézve a nagy tömeg, mint egy ember nyilatkoztatta ki, hogy képviselőnk politikáját teljesen osztja, s ugyanazért miután az erdélyi fűtiszték ugy sincsenek még a felsőházba meghíva, a jelenlevők őszintén egyesültek azon kérésben, hogy volt képviselőnk újból megválasztását fogadná el.

Volt képviselőnk meghatatottan adta elő, miszerint azoknak, kiknek bizalmát mindenkor nagyra becsülte; ily őszinte kérésekre azonnal nemmel felelni nem akar, azonban igent sem merhet ily hirtelen mondani, mert új hivatali állását köteles most mindenekelőtt lelkiismeretesen betölteni; egyébiránt

reméli, hogy ha a választás napján addigi megfontolása következtében az ajánlott képviselőseget el nem fogadhatná, az nem másnak, csak új kötelmei iránti hűsége kifolyásának fog tekintetni.

Egybegyűlvén folyó hó 9-dikén Gyergyó-Szt-Miklóson a kerület választói B. F. vezérlete alatt tömegesen jelentek meg mlgos Mikó Mihály úr szálalásán s őt közlekedéssel képviselőül kiküldötték, sürgőseleg kérve, hogy elfogadja.

Volt képviselőnk meleg szavakban köszöntö meg a bizalmat, de a képviselőseget nem vállalta el, mint mondá: komoly megfontolás után nem tartja lehetségesnek, hogy ugyanazon időben mind a képviselő, mind a főkirálybírói kötelességeket teljesítse.

E határozott nyilatkozat után minden oldalról hangzóatni kezdett az Antalfy Károly nevét, ki is csaknem minden szavazók szótárával képviselőül megválasztatott.

A Maros mellől. — A politikai láthatár átalakult; magyar király, magyar miniszterium hangzik mindenfelől; nemzeti lobogók lengenek az igazhívők ablakaiból, Magyarország czimere díszlik három színnel decorálva a sárgafekete sas helyett. Fűrdőkben, nyilvános helyeken, hol csak alkalma nyílik a fiatalságnak: világítások, „éljen“ zések történnek, banquetek adnak; életlik a királyt, miniszteriumot, a pohárköszöntéseknek vége-hossza nincs. S ez így megy nálunk, Enke-Fehérmegyében is; tanbuzonyosságai voltunk ennek többen az agyóggyi fűrdőn, hol b. Bánffy Dénes indítványára, többek közreműködésével, mult aug. hó 18-án egy nagy ebéd adott, hosszú asztal volt terítve a zöldfák hűs lombátára alatt, s a szép vendégköszoru egyes tagjai válogatott szavakban öntötték ki érzéseiket s összeolvadva érzésben, gondolatban finom gyógyi borral telt poharakat emeltek a király-és miniszteriumért, gróf Péchyért, Deák Ferencz s mindazokért, kiknek kezükben a hon sorsa, s kik-től viszonyaink jobbra átalakulását várhatjuk.

Vannak emberek, kik ezen átalakulás pillanatát igei sokat vártak: azt hitték ök, nem ismerve hazánk viszonyait s financiai állását, hogy vége minden rosznak, mit az absolutismus szörnyetege honunkra mért; azt hitték, hogy az adó, ha el nem is engedtetik, legalább leszállítatik; dohánt a mindnyájunkkal közös anyaföldben szabad lesz természetünk, a bélyeg megszűnik s egy szóval szabadabb mozgás, lélegzés lesz osztályrésztünk; boldogok a könnyen hívők! rózsaszínből festik ezek magoknak a jövőt, s ha esedőknak is, a reménynek valamely új hajszálába kapaszkodva a jövőnek sötét fátyola alatt új eldoradozt látnak a sötétég fűstelhetei közül kiemelkedni. Isten adja, hogy e szép álmok valaha teljesüljenek, s hogy jelen korunk tájédalmas viszonyait egy jövő kornak teremjenek élvezhető gyümölcsöt. Mert csak is azon gondolat felejtetheti el velünk e siralmas jelent, ha rajongó hazafisággal lelkeinket egy jövő boldogabb kor álmaival foglalkoztatjuk.

Az adó kimondhatlan terhessé vált s itt Erdélyben, hol e két ige: gazdaskodni és gazdagodni, két merőben ellenkező fogalom; a küzdő és fáradozó gazda ezer akadályokkal néz szembe, folytonos csatában él a demoralizált néppel, az adó behajtó testülettel s olykor a politikai hivatalokkal is, s végül a véresverejtekkel beszerzett 10 fillérből 9 a másé, egy az övé; a többi eszközökre, cselédekre és adóra szűkös elég. Komoly gondolatokba kell tehát hogy mertiljön és, ha csak a tétlen tespedés véglegébe süllyedni nem akar, egy, még talán életben is élvezhető jobb kor reményeivel kell, hogy magát vigasztalja. Nehéz munka áll legmagasabb polcon álló honfiaink előtt; adja Isten, hogy ezen nagy felelősséggel karöltve járó állásukban a végzés segédkezet nyújtsan; mert nekünk, kik mindent csak onnan várunk, ellen esetben az anyagi halál elkerülhetlen.

Azok, kik oda fenn magasabb légkörben számitanak és határoznak, alkotnak életet, adó és megsemmisítő törvényeket; kik a hideg paragrafusokat jeltették ki legmelegebb és legérzésteljebb panaszaik felett döntőleg határozni, meg kell hogy gondolják azt, hogy valamint a természetben, úgy mindenben átalakulások kell hogy történjenek, s vagy a népevelésen, vagy a törvényen kell változtatni; mert rosz nép ily törvények mellett szélsőségekre vetemül, s a mitvelebb osztálynak, melynek sorsa a néppel közvetlen érintkezésben élni, annyit kell szenvednie, hogy életét is meg tudja. Példát kell hogy mondjak: most közlekedni egy falusi oláh, alias román polgártárs, ki a forradalom kitörése előtt boldogult atyám legbizalmasabb embere volt, s a forradalom kitörése alkalmával tőlem mindent ellopott, mire csak reá tehető kezét csak azért, mert egy tölem erőbatalommal elfoglalt telket hosszas perlekedés után visszanyertem, a leggorombább szavakkal illetett, s a katonaságból hazatérő hat fával fenyegetett; sőt több ízben nyilvánosan asztagaim felgyújtását ígerte. Személyes elégtételt venni nem akarván magamnak, panaszt emeltem. S mi lesz legjobb esetben az elégtétel? Szembesíték, jegyzőkönyvre vétel s gyakori szekerzés után meglehet, ha nagy pártfogásban részesülök, el fog a gazember ítéltetni néhány napi fogságra. Hát satisfactio ez? Hát azért fáradoz egy műveltebb ember egy hosszú életen át: azért áldozza fel éjeleit magasabb cél felé törekvésben

hogy akárki megbánthassa, sérelmekkel illethesse, ezért a büntetés pár napi fogság legyen? Nem akarom vitatni, meghajlok a nagyok nagy eszméi előtt; de a törvény főcélja nemcsak a hosszú, hanem megelőzése a veszélynek, s így a bűnös szándékot s fenyegetést is büntetni kell.

És hogy visszatérjek kimondatlanul nehéz helyzetünkre, a közterhek viselését említem meg. Azt felfogom, hogy minden honpolgár fáradságának gyümölcséből áldozzon a hon oltárára; viselje a terült minden halandó, ki él és léleklél a hon határai között: de a Gebührekkel kibékülni nem tudok. Jó lenne, ha nagy uraink oda fenn abban fáradoznának, hogy, ha az illetékek merőben el nem is engedtetnek, legalább kisebb perczentre szállíttassanak; mert ez a nemzet elszegényedését idézi elő. Az anyagi súlyedés a szellemi haladást gátolja, s így aztán a legjobb érzelmi honfi magas hivatásának eleget tenni nem lesz képes. No de ezek csak eszmék, melyek a magányban születnek; ne vegye rossz neven senki a visszavonult, igénytelen falusi gazdától, ha papírra teszi fájdalmaikat; csak jogával él, melyet a sajtószabadság adott neki; s végül, hogy fogalmok lehessen a nyomor-nak még sejtelmével sem bíró városi uraknak helyzetünk silányságáról, helyén látom itt erdő-viszonyaink felett rövid szemlét tartani. Mindenki tudja, hogy az egykori jobbágyoknak erdőjük nem volt, s csupán földesuraik kegyéből vettek némi részt az erdőlésben, ebből kifolyólag mi fizetjük az erdő adóját, mi nem csekély összegre megy, de a marhalegelést megtiltani nem lehet, s így aztán a visszatelel oly nagyszerűek, hogy azt ily rövid térre leírni nem lehet, az oláh erdőlegetés ürügye alatt fejszét hord subája alatt, a fákot megvagdálja vagy fejszétől megfosztja, minek következtében ezek elszáradnak, elpusztulnak, vagy torzalakban nőnek fel, a folytonos marhatapodás által az erdő kiritkul, a talaj megszilárdul, elveszti a fák élésére oly szükséges lazasságát, s így a szép erdőnevelés lehetlenné válik. Ha egy tanult erdősz, művelt országokból hozzánk jöne, könnyes szemekkel tekintene a siralom völgyéig vált Khanaán földjére, hol haláló itélet mondatott mindenre, mi él s tenyészik. Sokszor hallottam, hogy szigorú rendeletek adtak a legelő-elkülönítés iránt, égető szükségé vált ez már nálunk, s ha még sokáig késik, nemcsak egysekre, hanem az egész országra nézve helyrehozhatatlan kár lesz.

B. J.

KÜLFÖLD.

A genfi béke-congressus. A genfi béke-congressusról a „France” írja: „Genfben kétségen kívül igen szép beszédek lesznek hallhatók a felebaráti szeretetről, a népek egyetértéséről, a fajok rokonságáról és vonzódásáról. Szavak, szavak, szavak, mint Shakespeare mondja, egyéb semmi sem. A valódi cél a fennállónak megdöntése, az eszköz a forradalom. A régi rendet meg kell semmisíteni — ez a genfi békeszerzők jelszava. Mily uton? A polgárháború és a népek háborúja által, az elnyomott nemzetiségek felszabadítása, a monarchiák és az elnyomásra szánt intézmények megsemmisítése által. A békét biztosítani kell a kosmopolita forradalom alapelvei győzelme által, melyek profétája, úgy látszik, Garibaldi lett, és ha mindjárt a legvéresebb harcok, tűz és vas árán is vívhatók ki stb. — A „Journal de Paris” sem épül a genfi győzelethez. Szerinte az örök béke ideje még nem érkezett el és még kevésbé hiszi, hogy ilyenül congressus idézhetné elő a béke birodalmát. Mindaz, mit mostanra remélhetni, az, hogy a háborúk mindinkább gyéresebbé fognak lenni és hogy jövődben mindig kevésbé fognak annak használni, ki jogtalanul előidézi. A „Temps” ellenben azt mondja: A Genfben egybegyűlt béke és demokrácia barátai ninesenek azon helyzetben, hogy a Gortschakoff vagy Bismarck követte önkényes politika veszedelmes hatásait elhárítsák.

A „Times,” úgy látszik, ámbár szabad földön tenyészik, nem viseltetik a béke-congressus szabadságra törő férfai iránt különös tisztelettel. „A genfi béke-congressus” álnév alatt lép a világ elé. Oly férfiak, mint Prim, Garibaldi és Louis Blanc azon eszközök felett tanakodnak, mint vethetnének véget a „katonai monarchiáknak és nem tudnak jobbat, mint visszatérni a forradalom elveire. Garibaldi Genfbe megy, miután a pápaságot megdöntő tervezete hajótörést szenvedett; Prim, miután Spanyolországban felkelési kísérlete megüszült. Az ügy, melyet e két hazafi szolgál, lehet a legigazságsább, mindazonáltal tény marad az, hogy ők ezen diadal vér és erőszak által remélték és törekedtek elérni. Ők lehetnek a szabadság és emberiség lovagjai, azonban mégis vörös kézzel, mint harcosok jelennek meg a béke temploma küszöbén. Azonban valami ügy melletti fegyveres küzdelem által nem fog a béke legjobban előmozdítani.

IX. Pius és Izabella királynő valószínűleg szintoly mértékben vannak meggyőződve elveik szentségéről, mint elleneik romboló elveik igazságáról. A világ már megért azelőtt szent háborukat, mindazonáltal ezek is kerülőknek bizonyultak a béke oltárához. A valódi béketársulatnak oda kellene törekedni, a hatalmat a jog által, a küzdelmet a döntőbírósság által pótolni; a forradalom csak felhívása egyik erőszak a másik ellen, a rendetlen-

ségnek felhívása a rend ellen. Prim és Garibaldi utóvégre tán elviselhetőbb állapotot idéznének elő Spanyolországban és Rómában; de azon kellene kezdeniük, hogy a mostani állapotot lerontsák. Munkájuk a pályatörő munkája. A béke csak még küldetésük koronázására támadna elő.

A világ szerencsésjére a congressus azonban sokkal ártatlanabbnak ígérkezik lenni, mint azt az emberek várják vagy félik. Bármily nemzetközi háborút is tervezgessenek az európai kormányok, a népek kevés kedvet mutatnak, hogy ahoz még a polgárháborúval járuljanak. A nemzetek, mint már egyszer megjegyeztük, az erőszakos változtatásokba belefáradtak és senki sem tudja azt jobban, mint azok, kik oly gyakran és nem éppen sikertelenül megkísérlették a forradalmat. Multikori balsikerük által meghajoltan jelennek meg Prim és Garibaldi társaik előtt. A Pyrenaeokban és római határon történt balsikerből azon tant kellene meríteniük, hogy jövőre az emberiség haladásában másban keresendő, mint veres ingekben és guerilla zubbonyokban. A „béke birodalmának” megalkotására egy némely valóban hatályos eszköz említtetik a congressus programjában, mint népoktatás, lerombolása a faji, felekezeti, nemzetiségi előítéleteknek stb. Ha a congressus pusztán rábeszélés által ezen eszközök elfogadását akarja kikészíteni, akkor céljainak elérése lehet.

E mozgalom élén álló férfiak közül egy némelye épp oly kevés ismeretes ösztönességéről, mint buzgalomról. Ha a mult tapasztalása tiszta pillantást enged vetni a jövőbe, ha a kedélyek fölötti uralmat, melyet nem tudtak maguknak teittek által kivívni, most szavak által iparkodnak kinyerni, akkor még lehet a világnak oka nevéket tisztelni. A hajdan legfáradhatatlanabb és gyakran legkönnyörtelenebb harcosainak egy némelyike a legszeretebb szeretetessé és reményűvé vált. Miért ne válnának a köznyugalom egykori megzavarói a béke védőivé?

Azt fogják nekünk mondani, hogy pusztán szavak és vezérczikkel idők bajainak, a fegyveres béke győgyítására keveset tesznek. Ha az érveknek volna befolyásuk Európa uralkodóira, nem tudnának erősebbet, mint haderőik borzalmas számát 2.800.000 emberből álló békéláb, mely hadilábra állítva 5.000.000 katonára növekedik 213.878 tengeri szolgálatra szánt ember hozzáadásával 100 millió font sterling évi hadseregi és tengerészeti kiadás, mely mellett ugyanannyit termelő munkaerő vész oda, az elég hangosan szól a népeknek és uralkodóknak, a genfi szónokok és poeták szava nem fog ily hangosan szólni. És még azt is meg kell említenünk, hogy, ha azon roppant európai fegyverkezési vágyat nagybárra a becsvágy és féltékenységre kell felróni, részben azáltal is indokoltatik, hogy azon hatalmaknak éberen kell lenni, hogy éppen azon férfiak szakadatlan és veszélyes támadása által ne érintessenek, kik Genfben a békecongressuson nem éppen csekély számmal képviseltek.

OROSZORSZÁG és Franciaország közt oly feszülttség támadt, mely elég aggályra szolgáltathat okot. Oka abban rejlik, hogy a szat-pétervári kabineti politikájának kifejtésében akadályoztatva érzi magát a Nyugat által. A „Mosk. Wje” ezt érinti, cikke Párisban feltűntet okoz. E lap azon nézetét nyilvánítja az osztrák-francia egyetértésről szóló hírt illetően, hogy nincs füst tűz nélkül. Nem Poroszország ellen vannak Franciaország és Ausztria tervei intézve; azonban igen is lehető az, hogy mindkét hatalom kártalanítást keres Keleten. Igaz ugyan, hogy Oroszország nem tervel hódítást Keleten; de nem fogja megengedni, hogy más hatalmak az ottoman uralom csak legkisebb részét is kezükre kerítsék. Azonban most oly „esemény” jött közbe, mely sokkal fontosabb a salzburgi találkozásnál; az Észak-Amerikának beavatkozása a keleti kérdésbe. Észak-Amerika most Oroszországhoz csatlakozik. A washingtoni kabinet a krétai kérdést illetően a portához jegyzéket intézett. „Az európai egyensúlyi rendszere egy új nagyhatalom belépése által tökéletesen módosul. Mindazon politikai tervezetek, melyek e fontos eseményt számba nem vették, újból tanulmányozandók és módosítandók.”

A feszült helyzetet a francia és orosz kabineti közt megerősítő azon tény is, hogy a francia nyelv az egész császárság gymnasiumaiból kitiltott és el lett tiltva francia tanítók és nevelők tartása.

KÜLÖNFÉLÉK.

— A legfelsőbb udvart Budára f. hó 24-ére várják, honnan két napi időzés után Gődölőre megy át.

— Királyi biztos úr ö excája tegnap reggel indult el újabb körutjára Szamosújvár felé; városunktól távolléte, mint halljuk, vasárnapig tart.

— A városi törvényszék hat tanácsosa, úgy az ügyész is ma választatik meg. Tanácsosra ki vannak jelölve: Erdélyi Sámuel, Frits Albert, Bauer János, Gspan Károly, Henter Gábor, Minorich K., Tamási János, Gothárd József, Nagy Mihály, Schilling Rudolf, Bíró János, Gondol Gedeon, Sebe Sámuel, Puskás József, Veszprémi Antal, Bodor László, Szabó Károly és Csehi Sándor. Az ügyészre Tamási A. és ifj. Bodor P. Tanácsosi jelölt Tamási János visszalépett.

— Szabolcs megye bizottmánya elég ünnepélyességgel birt visszavonni azon határozatát, melyet Kossuth irányában hozott. Abony és Eger város hasonló manifestációja ellenében a belügyminiszter úr rendeletet küldött ki az illető megyékhez, melyben említi, hogy ő Felsége a menekültek hazatérését kimondá, Kossuthot sem véve ki. Kossuth azonban a koronás király iránti hűség s az alkotmány és törvény iránti engedelmség helyett a váci választókhoz intézett nyilatkozatában, az uralkodóhoz fennállását az ország függetlenségével összeférhetlennek állítván, megtámadta a nemzet legfontosabb alaptörvényét: a pragmatica sanctiót; ellenszegült a nemzet akaratának, mely a koronázás ünnepélyes cselekménye által csak imént nyilatkozott, s ezáltal oly ténnyé lépett, melyet az 1723. 9-dik t. cikk a haza elleni hűtlenség bűnével bélyegez. Annál fogva, habár említett községek, midőn Kossuth említett nyilatkozatát mellet nyilatkoztak s ezáltal tettének részesévé váltak, ezáltal a miniszterium a komolyabb rendszabályokat mellőzve s az említett határozatokat megsemmisít. De kijelenti a kormány, hogy mindazok, kik ezután hasonló indítványt emelnének, vagy pártolnának, az 1723-diki 9. t. cikk értelmében a törvény sorompói elé fognak állíttatni.

— Szabolcs megye bizottmánya Kossuthra vonatkozó határozatát e hó 11-kén visszavonta, s így a leköszönt főispán ismét elfoglalta székrét.

— A belügyminiszterium egy rendeletet adott ki az összes törvényhatóságokhoz, melyben felemlítve, hogy Aradon országos honvédegyülés szándékozik tartatni, melynek célját nem ismeri, miután e tárgyban az illető egylettől hozzá jelentés nem tétetett; azonban ezen gyűlés igen könnyen a tiltetés színezetét hordozná magán, a mit minden józan hazafi kerülni óhajt, ez okból az említett gyűlés betiltatik, s Arad város polgármestere szigorúan utasítva van azon törvénytelen gyűlés megtartását minden hatalmában álló eszközökkel megakadályozni, a tilalom áthágói törvénykezebe fognak szolgáttatni.

— A b. szolnok megyei honvéd-egylet jelen hó 17-kén d. u. 3 órakor Dézsen a casinó termében választmányi ülést fog tartani.

— Az erdélyi földtehermentesítés mielőbbi bevégezése iránt küldött bizottmány munkálatainak átvizsgálása, a kir. kormányzónál több évéig meghívott szakértő jelenlétében szombaton vette kezdetét.

— A kolozsvári zálogkölcson intézetnél október 2-kán ruhámentek, házi eszközök stb., október 9-kén pedig arany-ezüstmentek s ékszerek árvereztetnek el.

— Tegnap temették el azt a szerencsétlen, s külmagyaratulban szolgált leányt, ki szombaton gyűfával mérgezést következtében kimult. Öngyilkossága okán dolog iránti ellenszenvét mondják az azt tudni hívók.

— Sajtótűgyekbeni vizsgálóbíróknak ki nevezettek: Pesten Ebeczy E., Közegen Kránicz József, Nagyszombatban Sipos Sándor, Debreczenben Kacziang Nándor, Eperjesen Kámánházi Béla. Közvádlokká pedig: Szabó László, Kanovich László, Kuti István és Libán Szilárd.

— Az oklevél, melyet Szamosújvár város b. Bánffy Dánielnek tiszteletbeli polgárrá lett megválasztása alkalmából állított ki, tegnapelőtt hagyta el ismert jövevű könyvtárunk, Stein János nyomdáját, s pedig oly díszesen, hogy bár szokva vagyunk e nyomda csinos munkájához, — kiválságos meglepett. A könyvkötő munkát az oklevél ugyan csak helybeli iparos Czerny végezte, a nyomdai kiállításához méltó izléssel.

— Mindig hazafias örömet érezünk, midőn ifjú erőt látunk a komoly tanulmányozás terén. Itt az ifjuság pályatere, képezni magát a haza jövőjének. Ez az ifjuság életjele, nem pedig a pusztaság és felületes politikai zajongás. Tauffer Emil fiatal hazánkfa már lapunk hasábjain is tanjelét adta a börtönytűgy körüli alapos tanulmányának, most Pulszky Ágosttal kezdet fogva, egy munkát dolgoztak ki és adtak közre e cím alatt: „A börtönytűgy multja, elmélete, jelen állása.” Ezen munka 1866-ban a m. k. tud. egyetem által első díjra lön érdemestve, s most Emich Gusztáv azt közreadta. Az alaposan kidolgozott mű XII fejezetre oszlik; 1-ő fejezet Bűn és büntetés, 2-ik Büntetés nevei, 3-ik Szabadságbüntetések, 4-ik Börtönytűgy története, 5-dik A fogházjavítás feltételei, 6-ik A magánrendszer ellen felmerült ellenvételek méltatása, 7-dik szellemi és erkölcsi képzés mint javító eszköz a börtönökben, 8-ik Fogházi munka, 9-ik Fogházi személyzet, 10-dik A börtönbüntetés kiegészítése a javítás érdekében, 11-ik A börtönytűgy újabb története s jelen állása Európában, 12-ik A börtönytűgy Magyarországon. A munka kapható minden hiteles könyvtárban.

— A miniszterek Pestről Bécsbe s visszautazásai egymást érik a quota-kérdés tárgyalása alatt. A nehézségeken, mint még irtuk volt, már túl vannak; esztűrtőkön késő este estek át rajta.

— Balogh Pál, a tudományok egyik lelkes bajnoka, e hó 9-kén Pesten meghalt; 11-kén folyt le temetése, melyen a m. akadémia s egyéb küldöttségek testületileg voltak jelen.

— Zágrábból, szeptember 11-ről távirják: Rauch b. helytartó távirati úton Bécsbe hivatott.

A verbovecki uradalomban 12-kén a csendőrség és parasztok közt összeütközésre került a dolog, mely alkalommal ez utóbbiak közül többen megszökösttek s néhányan agyon is lövették.

— Türr tábornok tiszteletére Pesten a lövöldében f. hó 11-én fényes lakomát rendeztek. Kert és terem fényesen voltak kivilágítva és száz meg száz ember szorongott bennük, kik azonban nem asztal mellett ültek, hanem asztalon állottak, hogy a felső sorban ülő vendégek közepe táján elhelyezett tábornokot és nejét láthassák és hogy hallhassák azon szózatok felkőszöntéseket, miket csaknem minden oldalról intéztek az ünnepelt párhoz. Türr igazi martialis alak, de francia szabásu arccsal és — ruhával, míg neje (tudvalevőleg Wyse-Bonaparte) szokatlan szépsége által tűnt ki, annál is inkább, mivel aristokratiának egy kiváló, országos szépségnek elismert fiatal úrbölgyéhez meglepően hasonlított. Jóllehet szabad volt mindenki a bemenet vagy talán éppen ezért: semmi rendetlenség nem zavarta az estélyt, a mi igen szépen tanuskodik fővárosi közönségnek emberségtudásáról. Türr felkőszöntötték Vidacs, Ivánka, Svarecz, Mátyus Izidor (a honvédek nevében, kik azonban csekély számmal jelentek meg) Csernatony stb. Kausser gépész folyékony francia nyelven üdvözlé Türrné, ki igen szépen mosolygta el köszönetét e figyelemért. Türr szintén felelt a toasztíróknak és rövid de tartalmas viszontköszöntésében kifejező abbeli óhaját, hogy a magyar a vállvetett erőben keresse boldogulását s ne gyengítse el magát a pártviszályban. — Az estély késő éjféltől ért csak véget.

— Kossuth Lajoshoz Abony városa bizalmi levelet intézett.

— A c. mexikói huszárezred parancsnoka, Berger Vilmos őrnagy, a „P. Napló” t. Gestemündben f. hó 11-ről kelt távirátjában értesíti, miszerint ő Mautner törzs-orvossal, Varjasy lovaskapitányval, Saalhauser, Rosenthal és Enzinger főhadnaggyal, végül Kubinyi hadnaggyal és ezredének 200 legényével Gestemündben megérkezett.

— A marhavészről elég sajnos, hogy csaknem minden számunkban szólanunk kell, még pedig most is folytoni növekvését vagyunk kénytelenek jelezni. Már Marosszékek több helyeisében is kiűzték, miőt a Szt-Régenben tartatni szokott betivásárok ideiglenesen betiltattak. Biharmegyei innenszéléből is a vész terjedéséről tudósítanak. A tovább harapódzást akadályozandólag megtették a szükséges intézkedések.

— Egy pesti német lap a következő tréfát beszéli el. Egy magasabb állású miniszteriumbeli tisztviselőnek néhány nap előtt egy háziasszony jelent meg, ki fiával magát bejelentette s ennek alkalmazását a következő szöveggel kérte: „Nagyságos uram! ez az én fiam a mi üzletünkben nem való, mert nagyon ostoba, azért szeretném, ha hivatalnok válnék belőle.” Könnyen elképzelhető, hogy ily ajánlás nem igen használt a jó asszonyoknak.

— Az Amerikába való kivándorlás Csehországban roppant terjedelmet vőn és vesz. Egyes kertületek igen számos menekültet szolgáltatnak, kiket lelkiismeretlen ügynökök csak úgy uszítanak Amerikába. Igaz, hogy ily kertületek talaja enged még némi kívánni valót, de e tömeges kivándorlás csupán az ügynökök üzelmének tulajdonítandó. Prágában, hallomás szerint, egylet van alakulóban, mely az Amerikába való kivándorlást azáltal akarja gátolni, hogy a kereset hiányában levő lakosokat segélyezze, vagy pedig más irányt adjon e kivándorlásnak, jelesül, hogy őket Magyarországra indítsa, hol nem egy terület van, mely gyarmatosításra alkalmas. E mellett a kivándorlókat az egylet olyképp szándékozik felszerelni, hogy új hazájokban tulajdon tüzihelyet alapíthassanak. Mint értesültünk, e terv megnyerte Horváth miniszter ö exelja tetszését is, Karlsbadban időzése alatt. Az egylet alapítására a kezdeményt az „Anker” főfelügyelője, Schlesinger S. tette meg, s remélhetőleg mind német, mind cseh részről jelentékeny segélyre számíthat nevezett egylet, mely az Amerikába vándorlók szomorú sorsától akarja megmenteni a cseh menekülteket.

— A nők befolyása a tudományok haladására. Buckle Henrik Tamás. „A civilizáció története Angolországban” című munkának hírneves szerzője, a New-Yorkban 1866-ban megjelent „Essays”-ben, a nők magaslatára gyauant lépett fel. Ezen „Essays”-k egyikében azt fejtegeti, hogy a nők a tudományok haladására a legnagyobb befolyással vannak. Buckle ugyanis azt állítja, hogy a nők a gondolkodás deductív módját ösztönöztetik az inductív módszer elé teszik. (Inductív azon módszer, mely az egyesektől az általánosra emelkedik, és deductív az, mely az általánosból az egyesekhez száll alá.) Azáltal tehát, hogy a nő a deductív gondolkodási módot gyamolítja a férfiban, Buckle szerint végtelen érdemet szerzett magának a tudományosság haladására körül, a mennyiben t. i. tudományos buvárokat megakadályozott abban, hogy kizárólag inductívek legyenek, pedig másképp ilyenek lettek volna. A mi az elsőt illeti, hogy t. i. a nők természetükhöz képest inkább deductívek, és a férfiak inkább inductívek járnak el: erre nézve Buckle több érvet hoz fel. A nő a deductív, ugyszólván az eszményi módszert szereti, mivel először izgékonyabb, lelkesedettebb és képzeletgazdagabb

a férfunál, ki hidegebb, keményebb és szilárdabb szervezeténél fogva gyakoribb s inkább a tények befolyása alatt áll, melyeknek következtetése magasabb jelentőséget is tulajdonít. Második ok, hogy a nők miért inkább hajolnak a deductióra, Buckle szerint az: hogy nagyobb bennük az ugynevezett intuitív elem. Tekintetük nem hat ki oly messzire, mint a férfié; a mit azonban látnak, azt gyorsabban is veszik észre. Ennek folytán azonnal hajlandók egy eszmét megragadni és képesek valamely problémát hirtelen megoldani, a mi által tehát különböznek az inductív buvártól, kinek elméleti emelkedése hosszabb és fáradságosabb.

Színházi felhívás.

Tisztelettel kérem azon t. cz. színházlátogatókat, kik az itteni nemzeti színházban a közeledő téli szinidényre páholyokat bérelni kívánnak, szíveskedjenek magokat alólírtak a színházi épületben levő titkári irodában f. szeptember utolsó napjáig d. e. 10—12 óráig bejegyeztetni.

A rendes bérlet november 1-én kezdődven, a t. cz. páholyjog-tulajdonosok szintén felkéretnek szíveskedjenek szándékukat f. évi october 20-ig tudatni.

Kolozsvárt, szeptember 15-én, 1867.

Az erdélyi országos színházi választmány nevében
Sándor József,
választm. titkár.

Nyilatkozat.*)

Megyeréken, aug. 26. 1867. — Tapasztalván, hogy az Alsó-Fehérmegye folyó évi augusztus 6-án tartott bizottmányi gyűlése folytán egyhangú választással reám rubázott alispáni hivatalról lemondásom baráti és választói körében különböző véleményeket keltett, valamint magam, úgy már csak a bennem helyezett bizalomért is nagyra becsült választóim megnyugtatóra határozottan nyilatkozatom: hogy lemondásom oka egyedül az általam elvált hivatalnak családi és egyéni viszonyaimnál csak akkor felismerhetett össze nem egyeztetésében fekszik. Fájdalmasan kellett tapasztnom azt is, hogy némelyek még azon bántó elgyanúsításra is tévedtek, miszerint: a hivatal elvállalása és arról lemondásom előre kiszámítás eredménye lett volna; kényszerítve látom azon figyelmeztetést tenni, miszerint abból, hogy egy a közbizalmat egyhangúan megnyert tisztviselő időközben lemond, éppen nem következhetik: hogy egy netalán a megye alkotmányos közérzetével megalapozottan állható egyéniség helyettesítésével pótolassék. Erre alkalmat nyújtani szándékom nem

*) Ezen nyilatkozat egyszerűsége miatt választóim tekintetű egyik utóbbi számunkban közreadott alsó-fehérmegyei levélre. Lelépve a választott alispán, illetékes helyi jövő választásig helyettesítettek mást, kit arra a közszolgálat érdekében alkalmasság volt. A választás később dönteni fog ez állás felte, és így e tárgy továbbra hirlapi discussio alá nem tartozik.
Szerk

vala, s meg vagyok győződve, hogy a főispáni tapintatosságnak sikerülni fog azon közelméréssel szemben, melyet legközelebbi közgyűlés alkalmával is iránta nyilvánítottunk, ezen helyettesítéssel is feltalálni azon utat, melyen a törvény szerint három hónapos bekövetkező bizottmányi gyűlésen a megye közérzetével találkozand.

Török Antal.

UJ POSTA.

— Császár és császárné ő Felsegeik, mint Münchenből távirják, f. hó 12-én érkeztek oda a nápolyi királynéval; másnap ő Felsege a bajor királyllyal találkozott.

— Bécsből f. hó 14-ről sürgönyzik: Az alkotmánybizottság albizottsága az államalapítványra vonatkozó njon kidolgozott javaslatot terjesztett elő. A javaslat 19 cikkeből áll, a polgári jog, az állampolgároknak a törvény előtti egyenlősége ugyanazoknak minden közhivatalai képessége, a személy és vagyon szabad költözhetése, (a kivándorlás csupán a katonakötelezettséget illetően van megszorítva), az állampolgár vagyonának sértetlensége, a korlátlan birtokszerezés, ipartűzés, a jobbgyi kötelek feloldása, a személyes szabadság, a ház-jog, a levéltitok, a kérvényezési jog, az egy-letti és gyűlékezeti jog sértetlensége, a vallás- és lelkiismeret szabadságának biztosítása, az egyházak és vallási társaságok autonómiaja, oly hitfele-

kezetek részére, melyek törvényesekül elismervé nincsenek, házi istentisztelet tartása, a tudomány és tanuak szabadsága, minden néptörzs egyenjogúsága, minden néptörzs nemzetisége s nyelve oltalmazását és művelését illető jogainak sértetlensége fölött. Ezen törvényjavaslat még azon határozatot is tartalmazza, hogy a vegyes nemzetiségű országokban a tanintézetek úgy szerveztesse, miszerint a kisebbség a nélkül, hogy a többség nyelvén megtanulására erőltessék saját nyelvén kiművelésére elegendő eszközökkel láttassék el. E szerint elhatározatott, hogy az állam intézetekben az állam, a tartományokban a tartomány, s a községekben a község határozza meg az előadási nyelvet. A hitbeli oktatást az egyház, vagy a vallási testületek látják el, mindazonáltal a tanintézetek fővezetése az államot illeti. A javaslat végül a sajtószabadságot s némely alapjogoknak a felelős kormány általi ideiglenes felfüggesztését kimondja. Az albizottság továbbá előterjesztette a kormány és végrehajtó hatalom gyakorlását, a bírói hatalom és a birodalmi törvényszékek alkotását illető törvényjavaslatot.

— A genfi békecongressus eloszlott, jövő évben Mannheimban tartatik.

A keleti kérdés megoldására a nyugati hatalmak, hír szerint, konferenciát ajánlottak.

T. és felelős szerkesztő DOZSA DÁNIEL.

594,

(300)

(3—3)

Hirdetmény.

A nagybányai m. k. bánya kerületi munkások számára szükségelt 33,400 mérő búza, és 18000 mérő tökéletes száraz tengerire — melyekből

14900	mérő búza	Nagybányára
9,400	"	Kapnikbányára
1,850	"	Oláhláposra
1,930	"	Sztrimbulyba
5,320	"	Oláhláposbányára

továbbá:

9,300	mérő tengeri	Nagybányára
5,700	"	Kapnikbányára
870	"	Oláhláposra
1,400	"	Sztrimbulyba
730	"	Oláhláposbányára

leend szállítandó, f. év szeptember 23-án a nagybányai m. kir. gazdasági hivatal irodájában lepecsételt írásbeli ajánlatok útján áreszkéntes fog tartatni.

Vállalkozni kívánók erről oly módon értesítettek, miszerint 10% bánatpénzzel ellátott, s lepecsételt ajánlataikat f. év szeptember hó 23-án déli 12 óráig a nagybányai m. kir. gazdasági hivatal irodájában adják be; — későbbi ajánlatok, valamint olyanok is — melyeknek külső borítékán, a fen kijelölt bánatpénz betétele megemlítve nincs, semmi ürügy alatt el nem fogadtatnak.

A szállítási feltételek Nagybanán, ugy Sztrimbulyban és Kapnikbányán az illető gazdasági irodában, akár mely órában megtekinthetők.

Kelt Nagybanán, augusztus 30-án, 1867 a m. kir. gazdasági hivatal által.

NEM HIVATALOS

BEIMEL és HERZ

Pesten országút 3 sz.

Ajánlják 11 év óta fennálló Apolló-szappan főraktárakat, mely f. é. augusztus 15-ke óta az elbirhedett

Apolló-gyertya

minden nemeinek főraktárával van összekötve, s számos megrendelést kérve, pontos és legszorgalmasab szolgálattal kezeskednek.

BEIMEL és HERZ

Pest, országút 3 sz.

Előfizetési felhívás

„Magyar Polgár“

II-dik félévi folyamára.

Lapunknak félévi folyama áll az olvasó közönség előtt. Eppen elég mutatóvany-nak arra, ha valjon betudja-e töltetni azon tért, melyre hivatta van, tudja-e hasznosítani magát mint párt orgánum, s a megindulásával fölkelte versenyben előny-be tudott-e maradni vagy nem?

E kérdésekre a felelet előfizető s olvasóink számában van. Félév alatt a kibontott zászló alatt olyan arányban gyűltek össze pártunk hívei, s annyi jóakaratu munkásságot fejtegettek ki, hogy nem lehet okunk kétkedni a jövő sikere felett.

Lapunk kétszeri megjelenése máris elégtelennek bizonyult be; nem karolhatunk fel annyi tárgyat, a mennyit óhajtottunk volna. Mellőzni kellett sok jeles tollat, hogy az időhez kötött tárgyakkal lépést tudjunk tartani. Ez okból

október 1-étől kezdve a „Magyar Polgár“ háromszor fog megjelenni. Új beosztást csinálunk, változatosabbá tesszük lapunkat minden tekintetben, s olyan rovatokat állítunk fel, melyeket ezideig csak a tér hiánya szorított ki.

Vidéki leveleink számát háromszoroztuk, hogy képviselve legyen lapunkban minden vidéke a királyhágonnemeni részeknek.

Tárcza rovatunk olyan tárháza lesz hazai történeteknek, melyből ez ideig merőben ismeretlen adatokat meríthet a történetbuvár. Erre vonatkozólag legyen elég csak annyit megjegyeztünk, hogy néhány ezer ismeretlen történeti okmányt rendelkeztünk, melyek különösen a 48—49-diki eseményeket sok tekintetben olyan oldalról is illusztrálja, melyeket ezideig nem ismerhetünk részint saját viszonyaink miatt, részint mert időelöttiek voltak. Az újvénnyed első száma, „Lovassy László múlt, elítélte és fogsága“ című korrajzot kezd meg; továbbá egy, a pörte százádi naplót ismert történet. Cserey Mihály fia Cserey György-től, mely egyikét fogja képezni a legérdekesebb olvasmányoknak.

Értesítő rovatunk fog hozni gazdasági és ipar czikkeket, üzleti tudósításokat innen és túl a királyhágon, piaci rendes tudósításokat, stb.

Előfizetési ára:

Szeptember 17-től December végéig 3 frt 50 kr.

October — Decemberre 3 frt — kr.

Egy hónapra 1 frt — kr.

Mindazon t. cz. előfizetőinknek, kiknek előfizetésük már lejárt, vagy e hó 17-én le fog járni, tisztelettel felkérjük megrendeléseiket a maga idejében tegyék meg, mert főlegesen példányokat nem nyomtatunk.

A „MAGYAR POLGÁR“ szerkesztősége.

Nyomatott az ev. ref. főtanoda bettivel (Bel-farkasutca 74. sz.)

(305)

Folyó évi június hóban, itteni ügynök Back ur által

WERTHEIM F. és társa urak

cs. kir. első ausztr. orsz. szab. pénztár-gyárából

egy pénztárt hoztattam

E hó 17-én azon pénztáron betérési merénylet kísértetett meg, s a tolvaj legfeltűnőbb eredménytelen erőlködése után, azon szerszám, melylyel a pénztárt fölnyitni szándékozott, a zárba tört s benne maradt, minek következében nem tudtam azt több fölnyitni.

Jelentésemre WERTHEIM F. és társa urak azonnal egy szerelőt (monteur) küldtek hozzám, ki a pénztárt rendbe hozta.

Midőn ezen uraknak barátságos előzekénységükért köszönetet mondok, egy-üttal szerencsés vagyok kijelenthetni, hogy gyártmányaik szilárdsága és cizertlensége engem igen tetemes kártól mentett meg.

Olmütz, augusztus 20-án, 1867.

Tisztelettel:

MÜLLER KÁROLY.

(270)

már 35 év óta a legjobb hitelnek örvend a jeles tulajdonságai miatt nagyon híres

Fernolendt Ferencz-féle bécsi- vitriol nélküli csizma fénymaz,

és ezért bel- és külföldön ezen készítmény általánosan elismert jelességéért többen (és ezek közt volt könyvvezetőm, ki magát Fernolendt Ferencz úcsónak nevezi) azon meggondolatlan eszmére jöttek, hogy magokat idegen tollakkal felékesítve „bécsi fénymaz“ néven az enyémhez hasonló vignette alatt egy sokkal rosszabb készítményt terjeszszének. Azért én

FERNOLENDT ISTVÁN

hirdetem és tudatom, hogy még nagybátyám életében 22 évig vezettem a gyártást, kezelést, és hogy boldogult bátyámnak Fernolendt Ferencznek egyetlen és törvényes örököse én vagyok, és mint ilyen egyedül bírom a „bécsi fénymaz“ gyártásának titkát, mely fénymaz nem szárad, hanem jóságá mellett 4—5 évig egyenlő legyen és trissen megmarad. Ennélfogva intem a nagy érdemű közönséget és t. kereskedő urakat ismételve és különösen, miszerint ne engedjék magokat csalóktól rossz készítménnyel, rászédetni valamint a börtört rosz vegyületekkel bemázoltatni.

Az én törvényes bejegyzett czégem

ELŐBB Fernolendt Ferencz MOST István

Gyárom van: Bécs, Landstrasse Hauptstrasse No 74.

Gyári-raktárom: ezülvött Grünangergasse No 8, most Stadt Schulerstrasse No 21.

Bécs, aug. 1. 1867.

FERNOLENDT ISTVÁN.

(273)

12 éremmel kitüntetett 1867. Páris. Ezüst érem.

ANDES és FROEBE

Gőz- firniss- lack- festék és mastie-gyára Bécsben.

ajánlja elismert kitűnő jóságú copal szekér és butor-lackját, bernstein és amar-firnissét, siccati, dörzöölt olaj-festéket és padlázat lackját a legolcsóbb árakon.

Nyomdai festékek, gépek és sajtók számára. Gyár: Simmering 334.

Mastic,

Általánosan ismert készítmény.

Raktár: Bécs, Bäckerstrasse 10.

(239) (10—12)

DITMÁR R.

cs. kir. szab. lámpagyáranak BÉCSBEN,

mely Európában e nemben a legnagyobb és leghirnevesebb telepítvény, — új árjegyzéke és mintarajzai megjelente, s kereskedők és kalmárok számára ingyen kaphatók.

Az árak olcsóbbak, mint a bel- és külföld minden más gyártmányaié.

Raktáiraiban a szállítási díj hozzáadásával ugyanazon ár és feltételek mellett árultatik, mint a gyárban Bécsben.

(307)

(1—3)

Haszonbér.

Br. Bánffy Jánosnak és Dánielnek, Krasznamegyében, Sz.-Somlyói és Perecseni birtokuk

haszonbérbe

adatik; a haszonbér kezdődik 1868 Szentgyörgy napjára. Értekezhetni br. Bánffy Jánossal személyesen, vagy bérmentesített levélben.

(308)

(1—3)

Pályázat.

A marosvásárhelyi reformált egyház kebelében fennálló 3-dik és 4-dik osztályú felső-leányiskola mellé egy tanítói állomás betöltése végett pályázat hirdettetik.

Évi fizetés 300 frt o. é. 24 véka tiszta, 36 véka eleygibúza, 2 öl tűzifa és lak, vagy ennek megfelelő lakbér.

A pályázók képességüket és erkölcsi magukviselését tanúsító folyamodásukat f. évi october hó 1-ső napjáig b. felügyelő gondnok méltóságos Szentgyörgyi Imre urhoz intézzék.

A választás f. évi october hó első napjaiban történik.

A megválasztott 14 nap alatt állomását elfoglalni köteleztetik.

A marosvásárhelyi ev. ref. egyh. képviselő testületnek 1867 sept. 8-dik napján tartott gyűléséből

FARKAS ELEK, egyházi jegyző.

(306)

(2—3)

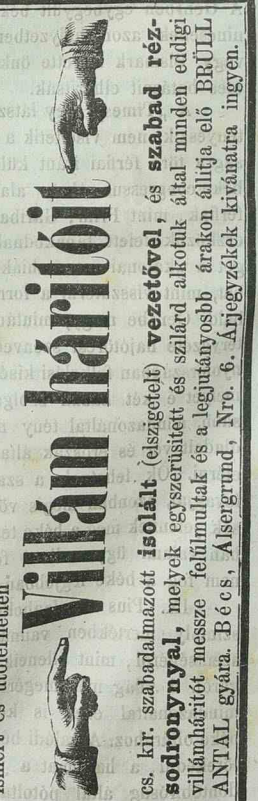
Vinkler János

NAGY-ENYEDEN

tisztelettel jelenti a t. városi közönségnek és vidéki uraságoknak, hogy közelebbről nagyobbbszerű készpénzbeli vásárlásokat téve, oly helyzetben van, hogy a legolcsóbb és legjobb minőségű fűszerárakkal szolgálhat; különös figyelembe ajánlja jó kávéit és gőzmalmi lisztjeit.

(12—12)

Kastélyok, nyárlakok, majorkok, városi és falusi házbirtokosoknak! Építmények, kamarák, raktárak stb. villámcsapástól megőrzésére mely tisztelettel ajánlja alólírt építész és technici tekintélyek által legjobbnak elismert és utólrhetlen

Villám hártóit

cs. kir. szabadalmazott isolát (elszigetelt) vezetövel, és szabad rés-sodronnyal, melyek egyszerűített és szilárd alkotuk által minden eddigi villámhárító mesze felülmúltak és a legutányosb árakon állítja elő BRÜLL ANTAL gyára. Bécs, Alsergrund, No. 6. Árjegyzékek kívánatra ingyen.

Mai számunkhoz félv melléklet van csatolva

Törvényjavaslat

a polgári törvénykezési pörrendtartás tárgyában.

(Folytatás és vége.)

IV. Fejezet.

Tulajdoni és elsőbbségi igények.

356. §.

Midőn az összeírás alá veendő ingó javak közt oly vagyon található, melyre nézve a végrehajtást szenvedő fél vagy valaki más azon észrevételt teszi, hogy az másnak tulajdona; vagy a tárgyon ily értelmű írásbeli vagy más nemű megjegyzés létezik: az csak akkor irathatik össze, ha a végrehajtató fél vagy megbízottja avagy ezeknek jelen nem léteben a bírósági tag a végrehajtást szenvedő fél egyéb helyben levő vagyonaiban, melyek iránt hasonló észrevétel nem történt, a követelésre nézve teljes fűzőtet nem talál.

357. §.

Ha az előbbi §. szerint az idegennek állított ingó vagyon felvétele elegendő fűzőtet hiányában nem mellőzhető: a kiküldött bírói tag az ily vagyon feljegyzésénél az összeírásban azonnal megemlíteni azon személyt, kinek arra tulajdoni vagy elsőbbségi igénye van, s azt oda utasítja, hogy igényeit a 360. és következő §§. szabályai szerint érvényesítse.

358. §.

Ingatlan vagyon tekintetében ott, hol nyilvánkönyvek léteznek, s azokra nézve a hirdetvényi határidő lejárt, a foglalást megelőzőleg a nyilvánkönyvbe jegyzett igények és igénykeresetek az árverést megátalálják; a foglalás után bejegyzett vagy folyamatba tett igények s igénykeresetek ellenben csak a foglalatlannak a vételárból lett kielégítése után netalan fennmaradó összegre nézve bírnak hatálytalán.

359. §.

Ott, hol a telekkönyvi határidő még le nem járt, vagy a hol nyilvánkönyvek nem léteznek, úgy az ingatlan, valamint általában az ingó vagyon tekintetében is az igények, igénykeresetek s elsőbbségi bejelentvények, az igényelt vagyonra nézve a végrehajtási árverést megátalálják csak akkor bírnak, ha a törvényes határidőben nyújtattak be, — azontul csupán a vételár fölsőlegére léven érvényesíthetők.

360. §.

E törvényes határidő azon esetben, ha a foglalás alá került ingó vagyon a kiküldött bírósági tag által tett összeírás szerint legfeljebb 300 forint becser-tékkel bír, a foglalás napjától számítandó 15 nap; ha pedig 300 forint becser-téken túl terjed, vagy ha ingatlan került foglalás alá, a kiküldött bírósági tag, a foglalás teljesítése után azonnal, a hivatalos lapban felhívást tesz közre oly utasítással: hogy mindazok, kik a lefoglalt javak iránt tulajdoni vagy más igényt, vagy elsőbbségi jogokat érvényesíthetnek vélnék, igénykereseteket különbség nélkül magához a kiküldött bírósági taghoz, a háromszor beiktatandó közzététel utolsó napjától számított 15 nap alatt, elsőbbségi bejelentvényeiket ellenben igazolva nézve az árverés befizetéseig annál bizonyosabban benyújtsák, minthogy azok különben a végrehajtás folytatását nem gátolnának, egyedül a vételár fölsőlegére fognának utasítani.

A 300 forintot alóli becser-tékű ingóságoknál, a kiküldött bírósági tag úgy az igények mint az elsőbbségek bejelentésének határidejét, a 300. §. szerint kézbesítendő vagy fűlzegezendő értesítvénybe iktatja.

Mindkét esetben az ismert igénylők s foglaltatók közvetlen is értesítendők.

361. §.

Az igénykeresetek, melyekbe a foglaltatott és a végrehajtást szenvedő fél is megidezendő, ha ingóságokat tárgyznak, a végrehajtás helyének sommas bíróságához, hapedig ingatlan vagyona és tartozékára, vagy részint ingókra, részint ingatlanokra vonatkoznak: az illető telekkönyvi bírósághoz tétetnek át hivatalos jelentés mellett a bírói kiküldött által; mely keresetek előbbi esetben sommas uton, s a telekkönyvi bíróságnál külön jegyzőkönyvben, pedig mindig ha többben volna is, együttesen tárgyalandók. Epen így tárgyalandók — az igényektől azonban elkülönítve — de szintén együttesen az elsőbbségi bejelentvények is.

A határozat ellen, mind a semmisségi panasznak, mind a fokozatos felfolyamodásnak és felebezésnek helye van.

362. §.

Ha az igényelt tárgy a végrehajtást szenvedőnek birtokában vagy oly körülmények között foglaltatott le, melyből a foglaltatónak azt lehetett jóhiszeműleg vélelmezni, hogy azon tárgy a foglalást szenvedő tulajdona: még ha az igény igazoltnak találtnak s a lefoglalt tárgy az összeírásból kitöröltetnek is, a perköltségek kölcsönösen megszüntetendők.

363. §.

A nyilván alaptalanul igényt támasztók s képviselőik egyetemlegesen, s a 44. §. e részbeni szabályának alkalmazása mellett 300 forintig terjedhető pénzbürségben marasztaltatnak.

364. §.

Az igénylőnek oda ítélt vagyon az összeírásból hivatalból kitörölendő s a foglalás és bírói zár alól minden további kérelem nélkül felmentendő.

Ha pedig az igénylő pervezteszté vált, az igényelt tárgyak eladására nézve a 319. §. alkalmazásának van helye.

365. §.

Bejegyzett közkereseti társaságok tagjai a közös vagyonból semmit sem igényelhetnek. Pénzre igényt támasztani csak azon esetben szabad, ha az összeírás alkalmával a pénz vagy ennek borítéka félreismertlenül megjelölve találtatott.

366. §.

Elsőbbségi bejelentvények a végrehajtási árverést nem gátolják.

Kilenczedik cím.

Az eljárás némely eltérő módjairól.

I. Fejezet.

Örökösödési eljárás.

367. §.

Az örökösödés azon időpontban nyílik meg, melyben az örökhagyó elhunyt, vagy a holtak nyilvánítási ítélet jogerőre emelkedett.

368. §.

Valamely halálhoz bekövetkeztével a bíróság egyedül, a következő esetekben tartozik hivatalból fellépni:

a) ha az elhunyt kiskorú örökösöket hagyott hátra; b) ha az örökösök közt elmebeteg, vagy általában oly személyek vannak, kik gyámság vagy gondnokság alá esnek;

c) ha azok közül, kiket az örökség szerződés, végrendelet, vagy törvény alapján valószínűleg illetni fog, egyik vagy másik távol van;

d) ha egyezés hiányában a hivatalos beavatkozást az érdekeltek közül valamelyik kérelmezi;

e) ha az érdekeltek a bíróság előtt ismeretlenek, vagy örökös egyáltalában nem létezik.

369. §.

Mindazon halálesetekről, melyek a 368. §. szabályaihoz képest hivatalos beavatkozást tesznek szükségessé, a bíróságnál haladéktalanul feljelentés teendő.

370. §.

A haláleset feljelentése maguk az örökösök, illetőleg azon község előjárói, kinek hatósági körében a haláleset történt; felvételére pedig, községekben az előjáróság illetőleg árkvá atyja, s szabad kir. és rendezett tanácsú városokban az e végre rendelt hivatalos községek vannak hivatalos.

Halálesetek felvételéről a hivatalos jelentés meggyében az illető járás szolgabírájához, s ott, hol külön gyámi szolgabíró van, ehhez; városokban különbség nélkül a törvényszékhez, illetőleg ennek gyámsági osztályához intézendő, mely a jelen fejezetben foglalt előleges intézkedések megtételére van hivatalos. Az örökösödési perek bírói illetőségét a 24. §. határozza meg.

371. §.

Ha senki nem létezik, kinek kezénél s felügyelete alatt az örökhagyó lakásán talált javak veszély nélkül hagyhatatnának: azon hivatalos személyek, kik a haláleset felvételével vannak megbízva, addig is, míg jelentésük folytán bírói intézkedés tétethetnek, a megbízott, biztonságát zár alá vétel, lepecsételése és megbízható gondnok alkalmazása által azonnal eszközöljék.

372. §.

Minden végrendelet még akkor is, ha hivatalos beavatkozásnak az örökösödésnél nincs helye: a bíróság által kihirdetendő.

E végett a végrendeletet azon személyek, kiknek birtokában létezik, az eljáró bírósághoz késedelem nélkül bemutatassák; ha pedig a végrendelet valamely hatóság alatt van, ugyanaz ezen hatóság előtt kihirdetendő.

373. §.

Írásban foglalt minden végrendelet kihirdetése, a mennyiben lehetséges, az érdekeltek megidézése mellett, s ha ezek távol vannak, vagy ismeretlenek, két tanu jelenlétében történik.

A kihirdetés megtörténte és ideje magára a végrendeletre feljegyzendő, s e jegyzet a bíró által aláírandó.

374. §.

A végrendelet kihirdetéséről jegyzőkönyv vétélik fel, melyben előadandó:

a) a talált végrendeletek száma és kelte; b) ki által nyújtattak be azok a bíróságnak; c) a felbontásnál és kihirdetésnél kik voltak jelen; d) vajon az okiratok felbontva, vagy lepecsételve nyújtattak-e be; e) ha a felbontásnál a pecsét megsértése, vagy magán az okiraton valamely aggály vétetnek észre, ez is megjegyzendő.

E jegyzőkönyvet mind a bíró mind a jelenlévők aláírják.

375. §.

Ha a végrendeletben hagyományok foglaltatnak, s ha végrendeleti végrehajtó van nevezve: erről mind a hagyományosok, jogaikra felügyelés végett, mind a végrendeleti végrehajtó azon utasítással, hogy a megbízás elfogadása iránt zártatáridő alatt nyilatkozzék: a bíróság által értesítendők.

376. §.

A 368. §. eseteiben köteles a bíróság a leltározást haladéktalanul eszközölni, s arra nézve, hogy az örökség, foglalás, elrejtés vagy eltékozlás ellen biztosítva legyen, a kellő ideiglenes intézkedéseket megtenni, s szükség esetre zárgondnokot kirendelni.

377. §.

Az ingó és ingatlan vagyon leltározása és becsúje eszközölése végett a bíróság vagy ennek kiküldöttje a szükséges szakértőkön kívül két házbelit vagy szomszédot, vagy ezek hiányában alkalmas más két egyént mint tanut hívjon meg.

378. §.

Azon ismeretes örökösök, kik a leltár felvétele helyén jelen vagy oly közel vannak, hogy megidézésük késedelem nélkül történhetik; továbbá a netán kirendelt hagyatékai gondnok, úgy szintén a végrendelet végrehajtója, a mennyiben kinevezve és a bíróság előtt tudva volna, hivatalból megidézendők.

379. §.

A leltár mindazon ingó és ingatlan javaknak, melyek birtokában az örökhagyó halála idejekor létezett, pontos és teljes jegyzékét és értéket tartalmazza.

Az örökhagyó birtokában talált s állítólag idegen tárgyak a leltárba szintén felveendőek ugyan, de mindenkori annak megjegyzésével, hogy ki s mi címen igényeltek.

Az örökhagyót illető de harmadik személyek kezei közt létező tárgyak is a leltárba befoglalandók, s a mellett azon ok, melynek fogva ezek egy harmadiknál léteznek, előadandó.

380. §.

A szakértők véleményének arra is ki kell terjednie: vajon a birtok természetben felosztható-e, és miképen; továbbá valamelyik örökösnek az örökség használatára végett szolgalmára leendő-e szüksége?

381. §.

A hagyatékai adósságok összege és minősége a leltárba beiktatandó, úgy szintén azok kamatai, adók és egyéb folyó fizetések hátralékai is, melyek az örökhagyó halála napjáig kiszámítandók. Ha az örökösök kívánják, az ismeretlen hitelezők összehívására zártatáridő tűzendő ki.

382. §.

Ha az örökhagyó javai több járásban vagy megyékben fekszenének: azok összeírása, megbecsülése és biztosítása a megelőző §§-ra tekintettel átküldő levél mellett eszközölendő.

Az eljárás megindítása azonban ily esetben is a 370. §-ban érintett bíróságok jogköréhez tartozik.

383. §.

A 368. §. a) b) c) eseteiről, a mennyiben az itt említett személyek törvényszerű képviseléssel még nem bírnának, a bíróság, ha ez nem egyezsersmind

gyámhatóság is volna; a leltár átküldése, mellett az illető gyámhatóságot azonnal értesítse, melynek első kötelessége leendő: ezen személyek képviseléséről a legközelebbi rokonoknak, — ilyenek nem léteben vagy távollétében pedig azoknak, kik közutodomás szerint az örökhagyóval jóviszonyban éltek, — javaslata folytán gyám, illetőleg gondnok kirendelése által intézkedni.

384. §.

Ezenkívül a távollévő örökös vagy örökösök, a mennyiben tartózkodási helyük a bíróság előtt ismeretlen lévén, személyesen nem értesíthetnek, egy évi határidőre hírlapi hirdetvény által oly megjegyzéssel idézethetnek: hogy azon esetben, ha vagy személyesen vagy meghatalmazott által nem jelenkez-nének, a részökre és veszélyökre kinevezett gondnok közbejöttével fog az osztály megtétetni, és netáni osztályrészek, a mennyiben bírói létélre nem alkalmas, gondnok által kezeltek.

Katonai szolgálatban álló személyek a legközelebbi katonai parancsnokság által értesíthetnek.

385. §.

Az örökösödés megnyitásával az osztályt mindazok kérhetik, kiket az örökség szerződésnél, végrendeletnél vagy törvénnyel fogva bizonyos meghatározott részben illeti.

386. §.

Ha az érdekeltek mindnyájan nagykorúak és jelen vannak, az osztálynak bírói közbejöttel nélkül s egyezés útján megállapítása és foganatosítása szabadságukban áll.

387. §.

Midőn azonban az örökség tárgyát telekkönyvezett ingatlan javak is képezik: az illető örökös vagy örökösök, habár hivatalos eljárás nélkül kiegyeztek is, az illető telekkönyvi törvényszék előtt igazolni tartoznak:

a) hogy az örökség kizárólag őket illeti;

b) hogy végrendelet esetében az örökséghez kötött netáni feltételeknek eleget tettek, a létező hagyományosok pedig köllőleg értesítvők.

Több birtokbirtóságok között az illetőséget a 24. §. állapítja meg. A telekkönyvi törvényszék mindazokat, kik az örökség tárgyát képező ingatlan vagyona nézve netán örökösödési joggal bírnak: ennek érvényesítése végett 45 napi határidőre hírlapi hirdetvény által, oly megjegyzéssel idézheti, hogy meg nem jelenésük esetre az örökség a folyamodók nevére fog tulajdonjoggal bekebelezetni. A netán jelenkező örökösök keresetöknek a 397. §. szerint kitűzendő zártatáridő alatti beadására utasítandók.

388. §.

Mihelyt az örökösök jog köllőleg tisztára hozott, az eljáró telekkönyvi törvényszék az illetősége alatt levő ingatlanokat az általa elismert örökösök nevére bekebelezi, és ha azokon kívül más ingatlanok is tartoznak a hagyatékhoz, arról hivatalos bizonyítványt állít ki.

E hivatalos bizonyítvány és az osztálylétel alapján, mely utóbbiban a jószágtestek telekkönyvileg ki-jelölendők, a telekkönyvi átírás mindannyi telekkönyvi bíróságnál, melyek területében a hagyatékai javak fekszenek, eszközölendő.

Osztálylétel hiányában, a birtokok az örökösök nevére, közös örökségkép, határozatlan arányban át-irandók.

389. §.

Mihelyt a 368. §. eseteiben az ott említett személyek képviseléséről gondoskodva van: vagy a különben nagykorú örökösök egymásközt ki nem egyeztén, a hivatalos beavatkozást valamelyik érdekelte fél kérelmezi: a bíróság által az örökösödési eljárás azonnal megindítandó.

390. §.

Oly esetben, midőn a hagyaték csupán testvérek vagy unokatestvérek közt osztandó meg, és az érdekelte örökösök osztályrészeik mennyisége iránt ki nem egyezhetnek; ha egyezsersmind az örökség csupán ingóságokból áll: a bíróság a törvényes örökösödés szabályai és a leltár alapján az osztályt haladéktalanul megindítja, és az örökséget az érdekelteknek átadni tartozik.

Azon félnek mindazáltal, ki ez osztálylétel meg-elégedve nincsen, a törvény rendes útja a 396. §-ban foglalt megszorítás mellett fennmarad.

391. §.

A 390. §. intézkedése alól kivételnek van helye:

a) oly esetekben, midőn a hagyatékhoz ingat-lan javak is tartoznak;

b) midőn az ellenérdekű örökösök különböző örökségi jogcímekre t. i. szerződésre, végrendeletre vagy törvényre hivatkoznak;

c) midőn a jogcím ugyanaz, de annak alapján ellentétes igények támasztatnak.

392. §.

A bíróság köteles a 368. és következő §§-ok minden esetében valamennyi érdekelteket egy kitű-zendő határrnapra megidézteni, és közöttök az egyez-séget, és pedig ha az eredményhez kitátság mutatko-zik, ismételve is megkísérteni.

393. §.

A létrejött egyezés jegyzőkönyvbe iktatandó, s egyezsersmind oly esetben, melyben törvény szerint gyámhatósági jóváhagyás kívánatik, az eljáró bírósá-g által ez utóbbinak jóváhagyása alá terjesztendő.

Ha az egyezésben telekkönyvezett ingatlan ja-vak is vannak érintve, a jegyzőkönyv minden oda vonatkozó iratokkal együtt az illető telekkönyvi bi-róságnak küldetik át, mely a 388. §. értelmében jár-rand el.

394. §.

Ha az egyezés nem sikerül: a bíróság a bi-r-tokon kívüli feleket per útjára utasítja; ha az örö-kösök közül egyik sem volna birtokban, a bíróság a körülményekhez képest határozza el, melyik tartozik a pert megindítani.

Azonban sem ez intézkedésnek a per érdemére befolyása, sem perorvoslatnak ez intézkedés ellen he-lye nincsen.

395. §.

A peressé vált hagyaték biztonságáról és keze-léséről, — ha eziránt az érdekeltek közt megállapo-dás nem történt, a bíróság mindaddig gondoskodik, valameddig az örökség átadása jogervényes ítélet folytán nem eszközölhető.

396. §.

Midőn az örökösök ki nem egyeztén, per útjára utasítatnak: a bíróság által zártatáridő tű-zendő ki, mely alatt azon fél, ki felpereskép fellépni

tartozik, keresetét az örökösödési per bírójához (24. §.) benyújtani köteles.

397. §.

Az örökösödési kereset benyújtására kitűzendő határidő 30 nappól áll, s azon határozatnak, melylyel az érdekeltek per útjára utasítva, kézbesítésétől szá-mittatik.

A kereset mellett eme határozat mindenkor fel-mutatandó.

398. §.

Ha a fél, ki a kereset beadására utasítottott, a pert a kitűzött határidő alatt meg nem indítja: az osztály megtétele s az örökség átadása, a perre utasított igényre tekintet nélkül a törvény illetőleg végrendelet alapján azon törvényszék által, mely az örökösödési perben határozni illetékes lett volna, bár-mely érdekelte fél kérelmére azonnal eszközölendő.

399. §.

Az örökösödési perben hozott jogervényes íté-le-t a megítélt jogok telekkönyvi bekebelezésére nézve a hivatalos bizonyítvánnyal (388. §.) egyenlő tekin-tet alá esik.

400. §.

Ha az örökös kiskorú, vagy gondnokság alatti személy: a gyámhatóság hivatalból köteles intézkedni az iránt, hogy az örökség biztosítottassék, s a meny-nyiben az nyilvánkönyvek tárgyát képezi, a hivata-lis bizonyítvány, illetőleg bírói ítélet alapján az örö-kös javára bekebeleztesse.

401. §.

Egyes hagyatékai darabok vagy készpénz hagyomá-nyozása, ha az örökösök által kétséghé vonatik, nem osztály útján, hanem az örökösök ellen intézett kereset által érvényesítendő.

402. §.

Ha valamely örökhagyó törvényes örökösök és végrendelet nélkül halt el, erről a szent korona kép-viselője mindjárt a haláleset beérkeztevel hivatalból értesíttessék.

A bíróság ily hagyatékunk törvényszerű bizton-ságáról a fentebbi szabályok megtartása mellett gon-doskodik.

403. §.

Ily esetben egyezsersmind mindazok, kik mago-kat a hagyaték iránt örökös, tulajdonosi vagy hite-lezői minőségben érdekelteknék vélik, a hivatalos hírlapba háromszor közzétendő azon felszólítással idé-zendő: hogy a bíróságnál egy évi határidő alatt je-lenkezni, vagy igényeiket s illetőleg követeléseiket bejelenteni el ne mulasszák.

404. §.

Ha e felhívás folytán örökösök vagy tulajdono-sok jelenkeznek, kiknek igényeit a sz. korona kép-viselője elismerni vonakodik: azok a bejelentett igény-ek érvényesítése tekintetéből keresetöknek a 397. §. szerint kitűzendő zártatáridő alatti beadására, a ne-tán jelenkező hitelezők pedig, a mennyiben követelé-sök ellen kifogás tétetnek, a törvény rendes útjára utasítatnak.

405. §.

Ha igények nem jelentetnek be, vagy a beje-lentettek jogerejű ítélet által érvényteleneknek mon-datnak ki: a hagyaték az álladalmi kincstárnak lesz átadandó.

406. §.

A mennyiben a jelen fejezetben a perorvoslatok kizárva nincsenek: perekben a törvénykezési rendtar-tásban körülírt perorvoslatoknak, egyéb esetekben a semmisítő székhez intézendő semmisségi panasznak van egyedül helye, mely a végzés vagy egyéb bírói in-tézkedés foganatosítását nem gátolja.

407. §.

A gyámi és gondnoki eljárás iránt a polgári magánjog s az illetőségi törvény rendelkezéven, az itt szabályozott eljárás azokra ki nem terjed.

II. Fejezet.

Holtak nyilvánítás.

408. §.

A holtak nyilvánítási eljárás megindítására kö-vetkező személyek vannak jogosítva:

a) a hiányolt személynek házastársa, a házasa-gi kötelék feloldása céljából;

b) annak törvényes örökösei, s örökösök hiányá-ban a kir. fiscus az örökség birtokbavétele végett.

A bírói illetőség ez esetekhez képest a 25. §-ban van szabályozva.

409. §.

Valamely távollévő vagy hiányolt személy meg-holtak csak akkor vélelmezhető:

a) ha születéstől számítva nyolcvan év elmúlt, és tartózkodási helye tiz esztendő óta nem tudatik;

b) születési idejére való tekintet nélkül, ha tar-tózkodási helye harmincz egész esztendőn át ismeret-len maradt;

c) ha háborúban nehéz sebet kapott, vagy ha valamely hajón volt, minőn ez törtést szenvedett, vagy ha más közel halálvesztélyben forgott, s azóta három év lefolyta alatt hiányoltatik.

410. §.

Az illető törvényszék, a mint a holtak nyilvánítási kérvény hozzá beérkezett, gondnokot, s a 408. §. a) esetében különösen házasságvédőt is rendel.

Egyezsersmind a hiányolt személy egy évi ha-táridő magában foglaló hirdetmény által hírlapilag oly hozzáadással idézi, hogyha ezen zártidő alatt meg nem jelennek, vagy a bíróságot életben léte felől más módon nem értesítené: a bíróság a holtak nyilvánítási kérvény érdemleges elintézésébe bocsátkozandik.

A holtak nyilváníttas azonban nem zárja ki annak igazolását, hogy a távollévő korábban vagy később holt el, vagy hogy még életben van. Ez utóbbi esetben az, ki a bírót holtak nyilváníttas alapján valamely vagyont birtokába vett, jóhiszemű birtokosként tekintendő.

III. Fejezet.

Elvesztett okiratok megsemmisítése.

415. §.

Az elvesztett okirat megsemmisítése iránti kérelem az okiratnak legutolsó birtokosát, vagy jogutódját illeti, és a 26. §-ban kijelölt bíróságnál nyújtandó be.

A kérvényben az okirat kelte és tartalma lehetőleg pontosan körülírandó.

416. §.

Ily kérelem folytán a bíróság az elvesztettnek állított okirat netalán birtokosát hírlapi hirdetés által szólítja fel, hogy a kérdéses okiratot, vagy ahhoz igényelt a felhívás hírlapi első megjelenése napjától számított egy év alatt annál bizonyosabban bejelentse, mert különben az okirat semmisnek és hatálytalannak fog nyilváníttani.

A hirdetés az okirat lehetőleg pontos leírását foglalja magában, s a bíróság helyén nyilvánosan kifüggesztessék, s egyszersmind a hivatalos hírlapba háromszor beiktassák.

417. §.

A folyamodó kérelmére a bíróság mindjárt a hivatalos felhívás kiadása alkalmával oly intézkedést tegyen, hogy az elvesztett okiratra további bírói rendelkezésig semmi fizetés se történjék.

Az adós vagy kibocsátó, ha tudja van, a megsemmisítési eljárás megindításáról mindig értesítendő.

418. §.

Ha a kitűzött határidő alatt valaki a kérdéses okirat birtokosul jelentkezett: annak, ki a megsemmisítési kérvényt benyújtotta, harminc napi határidő szabandó, mely alatt tulajdoni keresetét a jelenkező birtokos ellen, igényeinek különbözti elvesztése mellett, meg kell indítania.

A tárgyalás a rendes eljárás szabályai szerint történik.

419. §.

Ha pedig a hirdetésnyit határidő alatt senki sem jelentkezett: az okirat a folyamodó kérelmére végzésileg semmisnek és elenyészettnek nyilváníttatik: mielőtt mindezen fel, kiknek a megsemmisített okirattal fogva valami kötelezettséget kellene teljesítenie, értesítendő, mind a megsemmisítés ugyanazon módon, mind az azt megelőzőt hirdetésnyit, nyilvánosan közzéteendő.

IV. Fejezet.

Örökemléklő bizonyítás.

420. §.

Az örökemléklő bizonyításnak a per folyama alatt, sőt a per megindítása előtt is helye van, ha az ellenfél abba beleegye; vagy ennek hiányában, ha folyamodó kimutatja, hogy bizonyítékát, melyet jogainak érvényesítésére, vagy védelmére kíván használni, a per kimenetelig elveszítheti.

Az örökemléklő bizonyítás nevei: az előleges tanukihallgatás és előleges bírói szemle.

421. §.

Az előleges tanukihallgatás a bizonyítási kérdő pontok mellettlése, s a tanu nevének, polgári állásának és lakhelyének pontos előadása mellett azon bíróságnál kérendő, melyet a perbeni törvényhatóság illet.

Sürgős esetekben a tanut azon bíróság is kihallgathatja, melynek kerületében a tanu tartózkodik.

422. §.

A bíróság ily kérdés felett rendszerint az ellenfél meghallgatása nélkül határoz. Az ellenfél megidézésének akkor van helye, ha az tudja van, és halasztás veszélye nélkül megidézhető.

Ha azonban az ellenfél önként jelenkező, ellenkérdő pontokat nyújt be: a tanu ezekre is kihallgató.

423. §.

A bemutatott kérdőpontokat a bíróság vizsgálja meg; s ha azok a közérőtlenség, vagy a tárgynak fenytő eljárás alá tartozásának, vagy a tanuak a 135. és 136. §-ban körülírt minősége lekiutetében kérdésen felül állanak, a tanukihallgatást azonnal rendelje el s fogatosítsa.

A tanu kihallgatás a tanu általi rendes bizonyítás iránti szabályok szerint teljesítendő.

A tanuvallomásokról felvett jegyzőkönyv megtekintése, s másolatban kivétele mindegyik félnek megengedtetik.

424. §.

Ama bizonyítási kérdőpontok, melyekre a tanu előlegesen kihallgatótt, a perben nyolag melléklendők: úgy szintén a bíróság is, ha tanubizonyításnak találja szükségét, a tanukihallgatást utolag rendelje el.

425. §.

Ha az előlegesen kihallgatótt tanu nincsenek többé életben, a már letett vallomás a tanu rendes bizonyítékkal egyenlőnek tekintetik.

Azon kifogások azonban, melyek a tanu vagy nyilatkozataik ellen általában tétethetnek: az előlegesen kivett tanubizonyítók ellen is érvényesíthetők.

426. §.

Az előleges bírói szemle megtartására, annak tárgyaihoz képest azon személyi, vagy bírói-bírósg van hivatva, melyet a perbeni eljárás illet, s ingóságokra nézve, ha a késelem veszélylyel járna, azon bíróság, melynek kerületében a szemle tárgya létezik.

427. §.

Ha az ellenfél tudja van, s halasztás veszélye nélkül megidézethetik: a bíróság által a szemlehez meghívandó. Ily esetben a szakértőket a felek választják.

Ha az ellenfél megidézése nem lehetséges: a szakértőket a folyamodó javaslatára tekintet nélkül a bíróság hivatalból nevezi ki.

428. §.

Az előleges bírói szemle ugyanazon elvek szerint itélendő meg, melyek a 425. §-ban a tanukra nézve megállapítottak.

V. Fejezet.

Eljárás hitbizományi ügyekben.

429. §.

A családi hitbizomány oly rendelkezés, melynek folytán valamely vagyon minden jövődő vagy legalább több nemzedékre a család elidegeníthetetlen és feloszthatatlan örökségének nyilváníttatik.

A hitbizományi közönségesen vagy elsőszültségi, vagy főörökség vagy korörökség, a szerint, a mint az alapító az utóöröklést vagy az idősb ágbeli

elsőszültségre, vagy a családból legközelebbi ize állónak, több egyenlőben közöl állók közt pedig az éveire nézve idősebbnek, vagy az ágra nem tekintve, a családbeli legkorosabbnak rendelte.

Készség esetében az elsőszültségi örökség inkább vélelmezettik, mint az iz- vagy korörökség, és az izörökség ismét inkább mint a korörökség.

431. §.

Elsőszültségi örökségnél az ifjabb ág csak az idősb ág kihaltával jut a hitbizományhoz úgy hogy az utolsó birtokosnak fivérét annak egyenes ágon leszármazó törvényes ivadéka megelőzi.

432. §.

Midőn az alapító azt rendeli, hogy a hitbizomány mindenkor a családbeli legközelebbi tagra szálljon, ez alatt az értetik, ki a közönséges törvényes öröklés szerint a férfinaradékok közül a legközelebbi. Több egyenlőben közöl állók közt, ha csak a rendelkezésből ellenkező nem tűnik ki, a hitbizomány elvezete felosztatik.

433. §.

Ha az alapító az elsőszültségi ág számára felállított hitbizomány mellett a további ágak részére második vagy több hitbizományt is állított fel, az első hitbizomány birtokosa s ennek maradéka csak akkor jut más hitbizományi örökséghez, ha a többi ágakban hitbizományra jogosított semmi maradék sem létezik; s a hitbizományok csak addig maradnak egy személynél egyesítve, míg ismét két vagy több ágak nem erednek.

434. §.

A leánymaradéknak rendszerint nincs igénye a hitbizományokra. De ha az alapító nyilván azt rendelte, hogy a fiát kihaltával a hitbizományt a leányára szálljon át: ez a finemzedék számára határozott rend szerint történik; mindazonáltal a hitbizományi öröklésben a fiörökök a leányági örököket itt is megelőzik.

435. §.

A hitbizományok felállítására királyi jóváhagyás kivantatik.

A kérvény a hitbizományi ügyekben illetékes bíróságnál nyújtandó be, mely azt, — a mennyiben kellőleg felszerelve látja, indokolt véleménye kíséretében a magyar kir. igazságügyi miniszteriumhoz terjesztendő.

A kérelem tárgyában a m. kir. igazságügyi és a belügyi miniszteriumok egyetértőleg intézkednek.

436. §.

A hitbizomány felállítására kért engedelem megnyerése céljából kimutatandó:

a) hogy az örökségül rendelt vagyon az alapítónak szabad rendelkezése alá eső és osztatlan tulajdonát képezi;

b) hogy a mennyiben törvényes öröklésre (legitima) jogosított örökök léteznek, ezeknek e részbeni joga a hitbizomány felállításával rövidsége nem szenved;

c) hogy a birtokot semmi adósság nem terheli, vagy a létező jelzálogos hitelezők kielégítettetésük tekintetében egyedül a jövedelmekre szorítkoznak (451. §).

437. §.

A kérvényhez egyszersmind az alapítási oklevél, valamint a hitbizományi örökségül rendelt vagyon jegyzéke, — mely utóbbinak a hitbizományi leltár készítésénél alapul kell szolgálnia, mellékeltessek.

438. §.

Mihelyt a hitbizomány felállítására engedelem megadott, tartozik azt a bíróság a folyamodó értesítése mellett a hivatalos lapokban közzétenni s egyszersmind az illető telekkönyvben feljegyezteni.

439. §.

A hitbizományi leltár, ha a hitbizomány még az alapító életében állítatik fel, azonnal, mielőtt a bíróság az é végrei kir. jóváhagyásról értesített, ezenkívül pedig az alapító halálakor bíróság felveendő.

Ha az alapító halála után a hitbizományra rendelt vagyonban valamely hiány vagy kevesbülés mutatkozik, a bíróság köteles a tiszta hitbizományi örökségről új leltárt készíteni.

440. §.

A hitbizományi örökség biztosítása a hitbizományhoz tartozó ingatlan javak tekintetében, a hitbizományi rendelkezésnek nyilvankönyvekbe iktatása által történik.

Az ingók minden nevei a tőkék kivételével a hitbizományi birtokos öröke alatt maradhatnak, ki azonban köteles ezek átvételét vagy a hitbizományi leltárban, vagy külön okirattal elismerni.

Nyilvános és magán adóselevek és a hitbizomány követeléseiről szóló minden egyéb okiratok bírói öröklet alá veendő.

441. §.

A hitbizományi tőkék hasznosításánál, felmondásánál és visszafizetésénél a kiskorúak vagyonát tárgyzó szabályok tartandók meg. A bíróság köteles a hitbizományi tőke hasznosítása iránt a gondnokot mindig s fontosabb esetekben a legközelebbi öröklésre-hivatottakat is meghallgatni.

442. §.

A hitbizomány részére magán személyeknél elhelyezett pénzüsszegek az adóselemben és a nyilvankönyvekben világosan mint hitbizományi tőkék megjelölendők; állampapírok, ha az előmutatóra szólnak, a közpénztárak részéről lekötendők, ha pedig meghatározott nevre vannak kiállítva, a hitbizományra átirandók.

443. §.

A hitbizományi vagyon tulajdona az öröklésre hivatottak és a tényleges birtokos közt meg van osztva. Azokat egyedül a főtulajdon, ezt pedig a hasznvételi tulajdon is illeti.

444. §.

A főtulajdon feljogosítja az öröklésre-hivatottakat a hitbizományi adóseleveknek bírói kézbe való letételét kívánhatni, a hitbizományi vagyon rozsol kezelését a bíróságnak feljelenteni, a hitbizomány és az utódok védelmére közös hitbizományi gondnokot ajánlani, s általában az állag biztonságára szükséges minden intézkedést megtehetni.

445. §.

Minden hitbizományra nézve gondnok rendelendő. A bíróság köteles e részben az öröklésre hivatottak javaslatára kellő tekintettel lenni, s a gondnok személyes tulajdonságai tekintetében a törvénynek a gyámok iránti rendelkezéit megtartani.

446. §.

A gondnoknak kötelességeben áll a hitbizományi örökségére hivatott utódok érdekeit képviselni, s a hitbizományi vagyon megtartása és jó karban

fennntartása fölött őrködni. Tartozik továbbá a bíróságnak nemcsak a hitbizományi ügyletek iránt bekövetelt javaslatokat felterjesztetni, hanem a hitbizományi birtokos minden kötelességellenes, s az utódokra nézve káros vállalatit is feljelenteni.

447. §.

Fontosabb hitbizományi ügyekben, a mennyiben minden hitbizományi örökök meghallgatása előszabva nincs (450. 459. §§.) a hitbizományi gondnokon kívül a legközelebbi hitbizományi örökök közül is mindazok meghallgatandók, kik a bíróság székhelyétől annyira távol nincsenek, hogy meghallgatásuk nagy idővesztést okozhatna.

Különösen a gondnoknak a legközelebbi hitbizományi örökösekkel közösen a hitbizományi állagot tárgyzó minden perekben részt kell vennie.

448. §.

A hitbizományi birtokos a haszonvétel tulajdonosnak minden jogaival és kötelességeivel bír. Őt illetik a hitbizományi vagyon és növekedébeli minden haszonvételek; ellenben ő visel minden terheket is.

449. §.

A hitbizományi birtokos a hitbizományi állagán semmi lényeges változtatást nem tehet, hanem azt azon állapotban, a mint átvette, fennntartani köteles. De az állagának az ő vétké nélkül történt kisebbségeért nem felelős.

450. §.

Ha azonban előnyösebb gazdálkodás tekintetéből észszerűnek látszik, földeket földekért cserélhet, vagy a hitbizományi tőke egyhármadrészt ingatlanok szerzésére fordíthatja; de ehhez az öröklésre hivatottak s a hitbizományi gondnok meghallgatása mellett a rendes bírói hatóság jóváhagyása kivantatik.

451. §.

A tényleges hitbizományi birtokos a hitbizományi jószágot adóssággal nem terhelheti. Ennélfogva a hitelezőnek csak a beszedett hasznokra lehet igénye, de nem a hitbizományi állagára, vagy a jövedelmek azon részére, mely az utódot illeti.

Ha mindazáltal valamely adósság bebizonyíthatólag oly hasznos beruházásokra fordítottak, melyek tetteleg a jószágban találhatók, vagy a hitbizományi bíróság beleegyezésével tettek, annak megtérítését a hitelező, de csupán a hitbizományi jószág jövedelmeiből, a hitbizományi utódoktól is követelheti.

Az adósságok törlesztésére, úgy ezen, mint a 453. §. esetében a tiszta jövedelemnek tízszázaléka fordítandó.

452. §.

A tényleges birtokosnak nem áll jogában oly intézkedéseket tenni, melyek által a közvetlen utód a birtok átvételében és teljes élvezetében akadályoztatnak. Ennélfogva minden időleges szerződések, mint a haszonbér, kölcsön, meghatalmazás s. a. birtokos halálával lejártaknak tekintendők.

453. §.

Oly hitbizományi birtokosok ellen, kik magukat tulnyomó adósságokba bonyolíták, vagy a kik a hitbizományi birtok állagát az erők szerfeletti használása által vagy más módon rossz kezelés által lényeges károknak és veszélyeknek teszik ki: ha ez a szakértők lelete, vagy a törvényben alapuló egyéb bizonyítékok által kimutatattik, a hitbizományi gondnok, vagy az öröklésre hivatottak kérelme folytán bírói zár alkalmazandó s a kezelés örökre vagy kellő ideig gondokra bízandó.

454. §.

Minden hitbizományi birtokos elhunytával új leltár készitendő, s ebben legelőbb a hitbizományi vagyon azon állapot szerint, melyben az a birtokos által hátrahagyott, leirandó; azután, ha a hitbizományának a szabadon előörköltető hagyaték számára a föltárban előadott fővagyon szaporodása vagy kevesbülése miatt kárpótlást kell adnia vagy követelnie, ez kimutatandó, s vagy mint a hitbizomány követelése, vagy mint adóssága felhozandó.

Ezen kimutatás még akkor is készitendő, ha az örökhagyó minden szabadon előörköltető és hitbizományi vagyonra ugyanazon örökségre száll.

455. §.

Ha a szabadon előörköltető vagyonban s a hitbizománybani örökséddes különböző személyeket illet: ezek között kizárhatandó, mennyit kelléssék a hitbizománybani közvetlen utódnak, függő vagy beszedett termések, lejárt vagy befolyt kamatok s járadékok, hitbizományi adóssághatárakok miatt, vagy más okokból a szabadon előörköltető vagyonbani jogutódoktól követelnie vagy ezeknek megtérítenie.

456. §.

Az utolsó évi hasznok a hitbizományi birtokos elhunytával, az elő örökösei és hitbizományi utód között oly módon osztatnak fel, hogy a függő hasznok ez utóbbit illetik, tartozik azonban az azok nyeresére fordított költségeket az elő örököseinek megtéríteni.

Egyéb haszonvételekre az elő örököseinek a haszonélvezés tartamához képest van igényük.

457. §.

A hitbizomány alapítójának joga van a hitbizomány felállítását visszavonni, mindaddig, míg valaki átadás vagy szerződés által jogot nem szerzett.

Az akarat visszavontnak tekintetik különösen, ha az alapítónak törvényes fiörököse születik, ki a hitbizományban benn nem foglaltatott.

458. §.

A hitbizomány birtokosa magára nézve lemondhat ugyan jogáról, de ha bár még nem is létező maradékaira nézve semmikép sem.

459. §.

A hitbizomány feloldható, ha a hitbizományra hivatott utódok nem vélemezhetők. De a hitbizományi kötelek feloldásához a haszonvétel tulajdonos, és hirdetésnyileg idézendő minden netalán utódok beleegyezésén felül ezek gondnokának meghallgatása és a bíróság jóváhagyása is megkivantatik.

460. §.

A hitbizomány elenyészik, ha elvész, vagy ha az alapítványban meghívott minden ágak, utódok reménye nélkül kihaltak. Az utóbbi esetben a főtulajdon a haszonvételi tulajdonal egyesül, és a birtokos a hitbizományról a köztörvény szerint rendelkezhetik.

461. §.

A családi hitbizománynak ezen minősége csak 40 évi szabad tulajdonképeni birtoklás által idősül el.

VI. Fejezet.

Hivatalos bizonylatok.

462. §.

A felek a bíróság előtt írományszerűleg ismeretes tényekről jogügyekben leendő használat végett hivatalos bizonyítványokat kérhetnek.

463. §.

Az ország területén hatályban levő törvényekről bizonyítvány kiadása azok részére, kiknek erre jogaik keresése vagy védelme végett külföldön szükség van, közvetlenül az igazságügyminiszterium hatásköréhez tartozik.

Ily bizonyítványban az érdekelt törvény határozottan megjelölendő s lényeges tartalma szösz szerint idézendő, azonban a törvénynek minden értelmezése, vagy valamely jogesetre alkalmazása mellőzendő.

464. §.

Az okiratok bíróság vagy bíróságon kívül készített másolatainak a fél által előmutatott, vagy a bíróságnál létező eredeti okirattal leendő összeegyeztetésére és ennek bizonyítására, külön folyamodvány vagy bírói engedély nem kivantatik.

Ily bizonyítványok, illetőleg hitelesítések meggyekben a szolgabíró vagy esküdt, sz. kir. és rendezett tanácsú városokban a törvényszék jegyzője, sőt ha az eredeti okirat a törvényszéknél létezik, a kiadó vagy irattári hivatalok vezetője által teljesíttetnek.

465. §.

A hitelesítendő másolat az eredetivel pontosan összehasonlítandó, és ha az eredetiben valamely igazítás, törlés vagy hozzáadás tapasztaltatik; továbbá, ha az eredeti elszakasztva, kereszthúzva, vagy egyébként gyanusnak, aggályosnak találhatók, úgy szintén ha a másolat az eredetinek csak némely pontjait foglalja magában: e körülmények vagy a másolat alatt külön jegyzetben, vagy a hitelesítési záradékban világosan előadandók.

A hitelesítési záradékban egyszersmind megjegyztetik, hogy a másolat eredetiből, vagy hitelesített másolatból iratott-e le; továbbá megnevezetik azon hatóság, vagy személy, kinél az eredeti okirat létezik; végre a hitelesítésnek helye és kelte mindenkor kitétetik (470. §.).

466. §.

Valamely eredeti okirat, vagy azon előforduló aláírások valódiságának hitelesítése, szóbeli kérelem folytán meggyekben a szolgabíró és esküdt, sz. kir. és rendezett tanácsú megyévarosokban a bíró és jegyzőkönyvvezető által történik.

467. §.

A kérelmezőnek vagy a bíróság előtt kell az okmányt sajátkezűleg aláírnia, vagy az azon már létező aláírást, saját aláírásának elismernie.

Ha a fél személye a bíróság előtt ismeretlen, két teljes hitel érdemlő tanu hívandó meg, kik a felet ismerik, egyszersmind a hitelesítésre felkért mind két bírói személy, vagy legalább azok egyike előtt ismeretsek.

468. §.

A kérelem felett jegyzőkönyv vették fel, melyben azon körülmények, hogy a fél a bíróság előtt személyesen ismeretes, vagy hogy a személy azonos-sága a bíróság előtt ismert tanuk által állapítottat meg, világosan benn kell foglaltatnia.

E jegyzőkönyv mind a fél és illetőleg azonos-sági tanuk, mind a bírói személyek által aláírandó.

469. §.

Ha az okirat a bíróság előtt ismeretlen nyelven állítatott ki, vagy a bíróság a folyamodó nyelvének érti: a hitelesítés megidézett tolmács közbejöttével történik. Ily esetben a jegyzőkönyvet a tolmács is aláírja.

470. §.

A hivatalos bizonylat mindenkor az illető hitelesítési jegyzőkönyvre, hivatkózással az eredeti okiratra vezetendő, s úgy ez, mint a 465. §-ban foglalt hitelesítési záradék az illető bírósági személyek által sajátkezűleg aláírandó s hivatalos pecséttel ellátandó.

471. §.

Valamely fordítmánynak az eredeti okirattal megegyezése, hatóságilag meghitelt tolmács által bizonyíttatik.

A tolmács köteles a fordítmány végén, ennek az eredeti irattal pontos megjegyzését, esküjére hivatkozva bizonyítani; a fordítmány készítésének évét és napját megjegyezni, mindezt aláírásával és pecsétjével megerősíteni. Ha az okirat azon helyen ki-vül használtatik, a hol a tolmács lakik, akkor aláírása azon bíróság által, melynél felesketett, oly hozzáadással hitelesítendő, hogy ő mint tolmács bíróság meg van eskütve.

A felek